448
J102

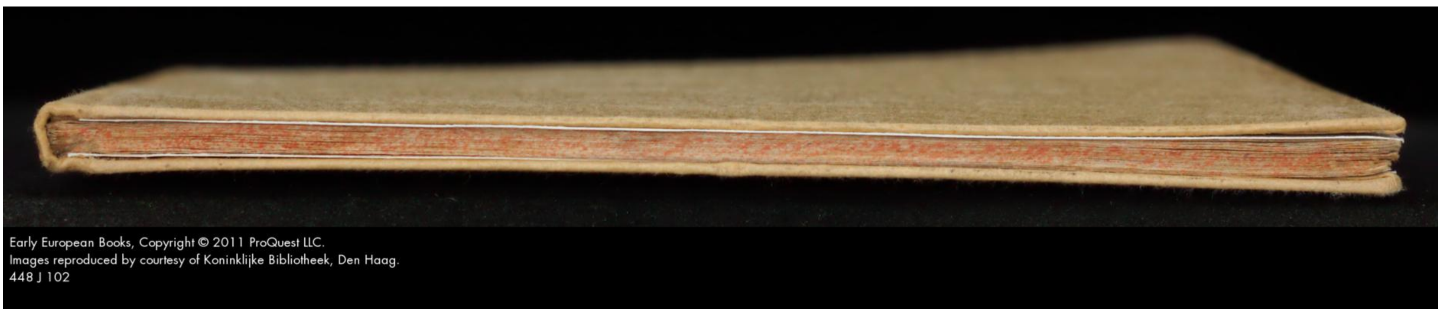
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

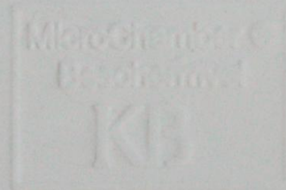

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

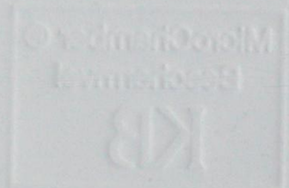

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

KW 448 J 102

MAHOMET
En
IRENA,
of
Liefd' in Wreetheydt:
TREUR-SPEL
Van
HENRICK LUBÆUS JUNIOR.

TOT DORDRECHT,
Gedruckt by *Nicolaes de Vries*, voor den *Autheur*.
Anno 1657.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

OPDRACHT
Aen den Erentfeſten Hoogh-geleer-
den Heere
JOHAN VAN VRYBERGEN,
Tegenwoordigh regerende Borgemeeſter der Stadt Tholen.

MYN HEER,

V. E. ſult niet weynigh over mijn ingebeelde ſtoute verwaentheyt in 't ſchrijven verwondert zijn; aldermeeſt om dat ick ſoo vrymoedighlijck en onbeſchaemt, met deſe ongezoute Verſſen totte Zit-plaets van U onberiſpelijck oordeel dorve treden; om dit miſmaeckt wanſchepſel vol gebreeken, U E. als een ſchuldigh offer op te dragen: ondertuſſchen mijn ſelven met hope voedende, dat ick onſchuldigh ſal gehouden worden, als U. E. de innerlijcke genegentheden ende ware plichten die my daer toe aengeport hebben, oprechtelijck ſult beſpeuren. Men leeſt van *Cicero* den Prinçe der Orateuren, als hy in 't *Capitolium* voor den Romeynſchen Raedt, ſyne onnavolgelijcke ende ſuycker ſoete Oratien uyt ſijnen mont liet leken, dat hy gemeenelijck ſijn oogen op den wijtvermaerden ende onverwinnelijcken *Iulius Cæſar* ſloegh. Daer mede te kennen gevende, dattet hem genoegh was als d'Oratien maer met een genadigh ooge van *Cæſar*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

toegeknickt wierden, weynigh vragende na d'andere; al wordt dit mijn Eerſtelingh, van de laſter-monden der quaet-ſprekers met nijdige ſchichten van bitſe ſcheldinge beſchoten, ſoo ſal dit van my weynigh of niet geacht worden, als dit mijn onvolmaeckt werck maer met een gunſtigh oogh van U magh beſchaduwt worden. Ick bekenne ſeer geerne dat deſe Rijmen van ſlechte ſtoffe zijn, onwaerdigh om van U. E. door ſnuffelt ende geleſen te worden, maer U. E. moet dencken datſe van geen Poët, maer van een Amateur of Lief-hebber van de kunſt by een geſtelt en gecomponeert zijn. Die hem ſelven noyt by de Poëten heeft vergeleken die uytten bron van *Caſtalis* gedroncken, en de tepels en borſten van *Minerva* de Godinne der Wijſheydt geſogen hebben: maer alleenlijck door geſtagen arbeyt ende onbekommerde neerſtigheyt allencxkens hoopt op te ſteygeren, tot het getal der gener die voor Poëten vermaert zijn, gelijck dit veersjen ſeer ſoetelijck te kennen geeft,

Gutta cavat lapidem, non vi ſed ſæpe cadendo:
Sic doctus fies, non vi ſed ſæpe ſtudendo.

Den drup die doet de blauwe rots,
En harde ſteenen ſlijten:
Niet met gewelt, maer door 't gebots
Van 't water moetſe ſplijten.

Geleertheydt wort niet met gewelt,
In 't herſen vat geregen:
Maer door den arbeyt onbeknelt,
Seer lichtelijck verkregen.

Deſe Veersjens en worden niet te paſſe gebracht, als of deſelve U onkondigh en onbekent waren, maer dienen alleenlijck

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

leenlijk tot renovatie ende vernieuwinge van U memorie ende onvergetelijcke geheugenisse. Den wijsen ende onvergelijckelijcken *Erasmus van Rotterdam*, Reformateur van de suyv're Latijnsche spraeck, placht met een opmerckend oor, seer scherpelijck te luyst'ren naer de woorden die hy over lange jaren in sijn hooghdravend breyn hadde gesmeet; ende versekert zijnde, dat U. E. van soo treffelijcke ende noyt gehoorde stucken swanger gaet, heb ick dit Treur-spel daerom al hier te pronck gestelt, ende op 't tonneel vertoont. Op dat dese Tragedie van *Mahomet* en *Irena*, dewelck van U. E. seer dickwijls ende menighmael in prosa gelesen is, u in gedicht en rijm magh aengenaem zijn. Ende indien eenige grove fouten, strijdende tegen den gemeenen regel der Poësy in dese Tragedie souden mogen bevonden worden: sult de schult gelieven te leggen, op de Eerstelingh van dit mijn werck, naer u wijse discretie. Waer op my verlatende, met een indubieus vertrouwen, sal U. E. bevelen, ende recommanderen, in de Protectie van Godt Almachtigh, ende blijven

Mijn Heer

U. E. Nederigen, Onderdanigen ende gehoorsamen Dienaer,

H. LUBÆUS *Junior*
Paulatim.

Uyt mijn studoor den 18. *van October anno ab Incarnatione verbi tou Logou.* 1657.

Op

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Op het Treur-spel van

H. LUBÆUS.

ALis LUBÆUS jonck bejaért,
Nochtans toont hy hem wijt vermaert:
De Faem drijft hem door wolcken,
Tot d'Indiaensche volcken.
Sijn lof sweeft boven in der hooght,
Daer *Phœbus* al sijn Luyster tooght;
Sijn Musa komt daer pralen,
Op goude gulde zalen.
Sijn breyn, dat nau gelijck en heeft,
In dichten, op de winden sweeft,
Die met haer ruyschend' snuyven
De klappers doen verstuyven,
De Boeren die hem nijdigh zijn,
En altijdt spuygen boos fenijn.
'k Wensch dat de Laster-monden
Versincken in d'af-gronden
Met *Pluto* in den Solpher poel,
Der hellen en des Doodts gewoel;
Soo sullen s' niet meer last'ren,
En sulcken eer verbast'ren.
De vraegh is, wie de schoon *Ireen*,
En Turckscn Keysers Wreedigheen,
In't jeughdighst' van sijn leven,
Soo heerlijck heeft beschreven?

Als

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Als hier Lubæus heeft gestelt,
't Geen ons *Apollo* selfs vertelt:
Daerom hy met Laurieren,
Sijn schrander hooft komt çieren.

C. M.

Op het Treur-spel van

H. LUBÆUS.

DUs sweeft de Zoomsche-eer, op vlerken van Robijnen,
En doet door hare glans, al 's werelts luyster dwijnen,
Ja quam *Apollo* selfs van 't soet *Pegasi* pleyn,
Hy had niet meer gewrocht als desen, door sijn breyn:
Wie doch weet beter wegh en regel uyt te vinden?
Wie kon den Turksen aerd, in weynig woorden binden?
Wie kon den rechten standt van *Bijses* groote woonst',
Op soo een kleyn Tonneel vertoonen op haer schoonst?
Wie heeft de minne-maet gestelt voor yders oogen,
Als hier Lubæus doet? wie vraegh ick wil dit poogen?
Ah! was de voedster-wiegh der Grieken noch in stand!
'k En twijfel of sy koos de gunst van dese handt!
Van hem, wiens Vaders-eer en wijsheyt trof de wolcken,
En door betaelde tongh geroemt by alle volcken:
Doch 't lichaem kiest nu d'aerd; maer d'eer is ongeschent,
Sijn Soons en sijnen lof, verwachten noyt het ent.
Lubææ Zoomsche-roem, ô Phœnix van de lichten!
Die hier ons Brabandt doet een nieuw Athenen stichten;

Houdt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Houdt ſtandt! wend u geſicht na *Jovis* witten Throon,
Beſiet wie datter juygt, en wat hy reyckt tot loon:
'kSie *Phœbus* praelt uw roem, en ſchrijft door ſilv're ſtralen
Uw naem in 't purper root, aen 't hemelt van ſijn zalen:
'k Sie *Ganumedes* wert door *Majas* Kint geboon,
Te ſchencken Nectar-ſap, uyt laſt van al de Goôn:
'k Sie *Flora* woelt een krans van Mirt- en Roſe-bloemen,
Met loof van Daphne ſtam, waer doorſ' u Rijm wil roemē
De gantſche werelt door, ſoo ver de Son haer licht
En 't menſchelijck geſlacht het leven is geſticht;
Op dat een yder tracht en poog uw te verheffen,
In het beglanſt Palleys, dat niemant kan beſeffen;
Nu ſwackt mijn pen haer punt, en 't ſap van haer geluck
Verbleeckt door heete gunſt, en laet het eynd in druck:
Dies ſtaet mijn hand en drilt, mijn tong ſtijf als der doodē,
Doch roept noch voor het leſt, *Leeft lang ô min der Gooden*!

Invitâ minervâ hæſitanter cecini.

DID: VLEUGELS.

LOF-DICHT.

'T Sa mijn penne ty aen 't ſchrijven,
En wilt alle luſt aendrijven,
Om te melden prijs en lof:
Van LUBÆUS aerdigheden,
En den rijckdom van ſijn reden,
Die my zijn genoegh tot ſtof.
Wie is het die van ſijn leven
Oyt ſoo deftigh heeft beſchreven,

Al de ſchoonheyt van *Ireen?*
En *Mahomets* grouwelijckhede,
Die hy aen *Irena* dede,
Gantſch geſcheyden van de reen.
Schoonheyt en bevallligheden
Heeft hy met uytmuntentheden
In dit Boeckjen voorgeſtelt:
Dat, ſoo wie het komt beſichten
Dunckt een berrigh vol van lichten
En een ſtrael van groot gewelt.
Wreetheyt heeft hy daer beneven
Aen die ſchoon *Ireen* bedreven,
Ons ſoo klaerlijck uytgedruckt,
Hoe hy met ſijn Turckſchen dollick,
In 't bywesen van ſijn vollick,
Haer uyt 't leven heeft geruckt.
Maer ſijn hoogen Rijm te prijſen
Valt my ſwaer om te bewijſen,
En te brengen in het licht:
Mijn verſtant is daer te manck toe,
En mijn herſſens daer te kranck toe,
Dies ick eynde mijn gedicht.

B. VAN SAMBEECK.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Op het Treur-ſpel van

H. LUBÆUS.

'T Sa wacker mijn verſtant, wilt nu in 't werck ſtellen,
Hoe kleyn gy weſen meugt en hier eens gaen vertellen
d'Oprecht en ware deught, en wijſheyt boven dien
Van mijnen vrient LUBEES, 't welck hy ons hier laet ſien
Hoe dat door ſijn verſtant, ons naeckt'lijck wort beweſen,
Hier voren in dit boeck gelijck elck een kan leſen.
Wat dat dien wreeden Turck te wege heeft gebracht,
Ick meene *Mahomet* die door ſijn ſtercke kracht :
Het leven van *Ireen*; de ſchoonſte van den Landen,
Na dat hy ſijne min, die hem te voren branden,
Aen haer had uytgebluſt, dry jaren achter een :
Doen wiert ſijn hert als ijs, gelijck een koude ſteen,
Deed nemen door het ſweert, en wat hy voorder dede:
Door leeſt maer eens dit boeck, ghy ſult het vinden mede
En noch veel treff'lijck he'en, die ons LUBEES hier toont,
Soo dat het weerdigh is, dat men ſijn daden kroont.
Dies prijs ick hem voor my en ſal hem altoos prijſen,
Doch 't prijſen dient hier niet, alſoo 't ſijn wercken wijſen.

C. VANDER MAST.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Op het Treur-ſpel van

H. LUBÆUS.

MEn heeft verr' voor ons eeuw, Homerus rijm gepreſẽ,
Dus volgens ons debvoir, ſoo dient het oock beweſen.
LUBÆUS die ons hier ſoo deftigh gaet ontleen:
't Bedrogh van *Mahomet* in 't Treur-ſpel van *Ireen.*
oe hy den Veynſaert weet bedecktelijck te ſpelen,
n met lief koſery dry jaer haer hert te ſtreelen,
Tot hy haer krijght ten wil, door veel beloften ſchoon,
Zweert haer te trecken op, tot d'Ottemanſche kroon.
erachtſaemt gantſch ſijn ſtaet met haer, tot dat de klachten
an het gemeene Volck, hem ſeggen te betrachten
De plichten van het rijck, waer door hy ſoo verkeert,
Dat hy 't vervrout gemoet verbant en van hem weert.
n neemt haer mê te hoof, heel çierlijck en deftigh
och onder vals bedrogh, want ſy terſtont heel heftigh
Van hem wert omgebracht al voor den vollen Raedt;
Daer hy haer witten hals van 't blancke vleeſch afſlaet.
it alles door u pen ons loffelijck beſchreven,
n Tragediſche wijs aen ons in 't licht gegeven.
Soo dat LUBÆUS lof tot aen 't gewelf op ſtijght,
Dat Momus ſtaet verſtelt en d'achterklap die ſwijght.
e Faem die ſal u naem met op geſwolle kaken
et wijd gelegen volck al om bekent gaen maken.
Dat wie u verſſen ſiet, hoogh dravend vol van ſtof,
Die ſal vereeren u, met een onſterff'lijck Lof.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

De Nimphjens al gelijck, die vlechten ſtaegh Laurieren
Om ons Poët ſijn hooft op 't çierelijckx te çieren.
Apollo ſalu naem, aen 't welfſel van ſijn koor,
Met gulde letters ſelfs gaen ſtellen naer behoor;
En u noch boven dien een Lauwer-krans gaen langen,
Die hy u voor u loon ſal ſelfs om 't hooft gaen hangen.

Niet onbenijdt.

J. EVERAETS

Op het Treur-ſpel van

H. LUBÆUS.

WAt magh het zijn voor vremt geluyt,
Dat mijn hier door mijn ooren tuyt?
Na dat ick hoor ſoo is 't de Faem,
Die blaeſt hier uyt LUBÆUS naem;
Die blaeſt hier uyt LUBÆUS lof,
Tot boven in het Hemels hof.
Al om ſijn Treurigh Spels-gedicht,
Dat hy hier brenght nu in het licht.
Waer door *Melpomene* is verblijdt,
Dat ſy weer vindt in deſen tijdt:
Een die haer Treurigh Speels-geſanck,
Weer heeft gegeven nieuw geklanck.
Waerom *Apollo* voor ſijn loon,
Hem ſet op 't hooft een Lauwer-kroon.

JACOB EVERAETS

In Een trooſt ick my.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

KORT BEGRYP.

Eerste Deel.

MAhomet de tweede van dien naem, Turckx Keyser, gantsch Grieckenlandt onder sijn gehoorsaemheyt gebracht hebbende, door de overwinninge van Constantinopolen, het Oosters Keyserdom; waer over hy in op-geblasentheyt roemende, ende snorckende van sijne groote macht ende Oorloghsdaden, wordt hem ondertußchen van een van sijne Capiteynen een gevangen Griecxse Maeght, tusschen de sestien en seventien jaren oudt, genaemt Irena, die uytnemende schoon was, gebracht; daer door hy soo verbaest stondt, als of hy een Marbren Pilaer geworden was, ende den Capiteyn bedanckt hebbende, geboodt hem naer 't Leger weer te vertrecken om alle oproer te stillen. Ondertusschen trout hy Irena bedecktelijk. Mustaph onderwijl in de kamer komende, ende siende het treffelijck wesen van Irena, konde sich niet genoeghsaem daer over verwonderen. Den Keyser den Trebisuntsen Oorlogh in't hooft hebbende, beveelt wel strengelijck aen Mustapha, dat hy Irena sorghvuldigh in 't Vrouwen Timmer soude doen bewaren, ter tijdt toe hy deselve weder van hem eyschen soude, waer over hy vertreckt. Mustapha Irena in 't Vrouwen-huys gebracht hebbende, komt weder op 't Tonneel, daer hy besich zijnde met spreken van eenige dingen, komt Amurath, den Gouverneur van Grieckenlandt, hem in sijn reden varen, Mustapha veynsende niets besonders gesproken te hebben, verklaert, naer eenigh gevley, hem den gantschen handel van Mahomet en Irena. Amurath dit hoorende, wierdt met lusten omringht om de selve te sien, 't welck hem van Mustapha beleefdelijck wierdt af-geslagen.

Tweede Handelingh.

DEn Keyser Mahomet verhaelt hebbende hoe dat hy de wreedtheydt binnen Constantinopolen gepleeght, geslist hadde, ondertußchen ontvonckende in liefde tot Irena, set den Oorlogh van Trapizund aen een kant, gebiedend aen Mustapha dat hy Irena soude voor hem brengen, 't welck geschiet zijnde, vertreckt Mustapha door 't gebodt van den Keyser naer binnen, Mahomet by Irena alleen zijnde, spreeckt haer van liefde aen, 't welck sy in 't eerste veynsde niet te verstaen, maer siende dat het den Keyser ernst was, naer lange en harde tegenstribbelingen, hem het selve eyndelijcken consenteert.

Derde Handelingh.

ABdal een Borger, ende Colon een Boer, klagen geweldigh over den droevigen en ellendigen stant van 't Keyserrijck, en 's Keysers laffe liefde tot sijn Irena, maer wor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

wordende in haer woorden verstoort door eenige aenkomende Janitserse Capiteynen, loopen met groote haest na binnen.

De Janitserse Capiteynen komende op 't Tonneel verfoeyen de geyle liefde van den Keyser, dreygen hem van eer en staet te ontblooten, ende sijn broeder de kroon op te setten, maer daer naer onder malkanderen besluytende, alsoo het op de middagh was de sake tot 's anderdaeghs uyt te stellen wort sulcks van Mustapha in 't heymelijcken vernomen; waer over hy beroert zijnde, naer eenigh overleggen al den handel in bedencken genomen hebbende, op 't lesten sich naer den Keyser begeeft om hem alles te openbaren.

Vierde Handelingh.

MAhomet in sijnen Lust-hof sijnen geest vermakende, met de gedachtenisse van Irena, wort daer van verhindert, door 't over komen van Mustapha, dewelcke den Keyser gegroet hebbende, betoonden hem gantsch droevigh van aenschijn, den Keyser vragende naer de re'en van sijn droefheydt, hielt hem als of hy 't niet dorsde verklaren, maer van den Keyser daer toe gedwongen zijnde, stelden hem met een langh verhael voor oogen sijn heerelijcke daden ende daer-en-boven de daden van sijn Voor-ouders, verwijtende hem te gelijck de schandelijcke drie jarige minne van Irena, ende dat de Principaelste van sijne Capiteynen, en overste Baßaen hem daerom van eer en staet dreyghden te berooven. Den Keyser dit lanckmoedigh en met groote Lijdtsaemheyt aengehoort hebbende, bleef staen soo stom als eenen steen, die nau te bewegen is, Mustapha ondertussen in gedurige benautheyt zijnde, als anders geen gedachten hebbende, of soude gesabelt worden, ontfingh boven vermoeden een heel ander antwoort als hy gedacht hadde, te weten dat hy morgen soude doen vergaderen de Principale van zijn Hof, op de groote Zael van 't Paleys, daer hy haer dan al t' saem soude reden geven van sijn doen, Mustapha vertrocken zijnde om 't Keysers gebod in 't werck te stellen, verhaelt de Keyser alleen op 't Tonneel zijnde, hoe dat hy Irena den gantschen dagh ende nacht een geveynsde liefde wilt bewijsen, ende dan voor den heelen Raet haer het hooft af-slaen. Den Keyser binnen gegaen zijnde, wort door een vertooningh af-gebeeldt op wat manier den Keyser Irena liefde bewijst. De drie Janitserse Capiteynen alle dingen gereet gemaeckt hebbende om den Keyser in sijn Hof te vermoorden, worden in haer desseyn te rugh gehouden, door de bootschap van Mustapha. De Capiteynen 't gebod van den Keyser ontfangen hebbende, setten de wraeck lust aen d' een zy ende beloofden op den gestemden tijdt voor den Keyser te sullen verschijnen.

Vijfde Handelingh.

MUstapha de Turksche Vorsten al tesaem op de Audienci-Zael van 't Hof vergadert hebbende, ende de Vorsten al gelijck sprekende van dese schielijcke veranderinge, komen den Keyser en Irena met een deftigh geswier op de Zael; den Keyser houdende Irena

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Irena by de handt liet ſyn vreeſſelijck geſichte herwaerts ende derwaerts vliegen, ſoo dat al de Vorſten ſchrickten die hem aenſagen. Ende ſtaende alſoo midden op de Zael vraeghden hy haer of hy niet te recht, met ſulcken uytnemende beeldt, dees verleden drie jaren lanck ſyn tijdt met haer verſleten hadde, waer over al de Vorſten uyt riepen dat hy dus langh ten rechten haer bemindt hadde, daer op ſeyde den Keyſer wel aen nu ſalmen ſien of ick mijn luſten kan bedwingen of niet, waer over ſyn Swaert uyttreckende hieuw haer met eenen ſlagh het hooft van't lichaem, ſeggende ſiet of uwen Keyſer zijn affectien nu niet betoomen en kan.

Per-

Personagien van't Spel.

Mahomet Turckx Keyser.

Osman Capiteyn.

Irena een gevangen Grieckse Maeght.

Mustapha een Turckx Edelman, vriendt van den Keyser.

Amurath Beglerbey van Grieckenlandt.

Abdal een Borger. Colon een Boer.

Murath.
Brostolphe.
en Fladdo. } 3. Janitserse Capiteynen.

Rey { van Capiteynen.
van Edel-lieden.

Pagy stom.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Mahomet, Osman, Irena, Mustapha.

Mahom. Ie kan nu d'halve Maen van't Turcksche Rijck beteug'len?
Wie kan nu met een Dolck de wiecken van mijn vleug'len
Af-snyen? door wien 't Rijck van Oosten is verplet,
En 't Oudt Bysantium noch bloedigh leydt besmet?
Die Keyserlijcke Stadt, wiens onbeklimb're wallen,
Het Heyr van Ottoman sijn Standaerts deden vallen;
Die Keyser Bajazeth ontworstelde sijn gloor,
Wanneer den Tamerlan sijn Legers bracht te loor;
Die Stadt, die Amurath, mijn heerlijcken Vader,
Arghlistigh met bedrogh, en menigh snoo verrader,
Te krencken heeft gesocht, hy spaerden geen gewelt,
Op 't lest mijn bloedigh swaert heeft haer tot spot gestelt.
Sijn Soon ontfanght die eer en hoort Victory ruysen
Door al sijn pavellioens uyt gulle borsten bruysen.
Ick sien van verr' het stof van haer gesloopte wal
Noch stuyven in de locht, tot teeckens van haer val.
Ick hoor noch naer geschrey van duysent Bysantijnen,
Dat Paleoolgus. Throon, by haer niet meer sal schijnen;
Dat sijn aensienlijck Hoff, dit zegen-rijck Casteel,
De toorens sijn gebeuckt, van dit beroemt juweel.
't Metale grof Geschut beverwt met halve manen,
De kluyten, kogels, loot, mijn volck den wegh deed banen
Tot d'onbegangb're vest, hoe streeft nu ons standaer?
En drupt van't lauwe bloedt als 't Offer op 't Autaer!
De goten van de Stadt die bloedt en breyn uytdruypen,
Die doen den hellespont veel bloedigh etter suypen.
Het suyv're Maeghden-bloedt, sal sijn ten Offer-disch:
Tot soen van Mahomet sijns Heylandts lavenis:
Tot Mecha in de Stadt in Arabischen Lande;
Daer hy het Offer sal ontfangen van mijn handen
Voort g'hemelt goude koor, als ick legh neergevelt.
O wat een Paragon heeft Osman hier beknelt?

Osman. Doorluchte Majesteyt, de pronck van alle Maeghden,
Die dees beroemde Stadt op 't pleyn haers gronden schraeghden,
Mijn handt heeft die gevaen; die glans soo hoogh vermaert
Die heb ick voor den Prins sorghvuldighlijck bewaert.

Ick

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Ick hebſ' uyt 't bloedt gehaelt, ick hebſ' uyt 't bloedt getrocken,
En hebber aengegort, dees koſtelijcke rocken,
Van kleedingh daer de Maeght ſoo çierelijck mee pronckt:
Ey ſiet eens hoe dees Maeght U Majeſteyt belonckt?
Heleen de ſchoonſte Vrouw op 't Schouwburgh van de Griecken,
Prins Menelaus Gemael, wiens ſnee gebloosde kriecken,
Van haer Albaſter wangh, ſou wijcken voor de glans:
Indienſe voor u ſtondt, van ſulcken lely krans.
O Keyſerlijck Monarch, ick ſmeeck wilt ſorge dragen
Dat niemandt als u handt haer maeghdom magh ontdragen,
Dat niemandt doch en pluckt die onverwelckte blom
Die voor u is gekeurt tot vaſten eygendom.
Die bloem die 't dorſtigh hert van u ſal ſoetlijck laven,
Als ghy genieten ſult? haer nectar honich gaven,
Als ſy u minnebrandt ſal ſlooven in het bedt,
Daer dan u luſt en vreught de maet ſal zijn geſet.
Daer ghy ſult by haer zijn tot dat Auroor gaet ſpannen
Haer cralen-hoet in 't ooſt, aen 's Hemels blaeuwe pannen.
Ontfanght dan dit juweel, hooghloffelijcken Prins,
En doet naer dat u raedt des herſen grage wins:
Op dat ick in den plicht, van mijne oorlogh benden
Volherde, ende volgh waer hem den Prins ſal wenden.
Mahom. Danck zy u voor de gift, Oſman mijn Capiteyn,
Om dat ghy aen mijn ſchenckt, dit beelt ſeer ongemeyn,
Wiens heldere oogen leen zijn even als twee ſonnen,
Daer van dat Phœbus licht en gouſtrael wort verſlonnen:
Mijn hert en borſt die blaeckt, de neygingh van mijn ſin
Die wenſchen in het bad te baden van haer min.
Mijn minnekieltjen blijft aen hare lockjens hangen,
En mijn verliefde Ziel aen haer granate wangen.
Gaet Capiteyn weer voort, naer dees verwonnen Stadt,
Op datſe niet meer wert van ziedend bloedt bekladt;
Op datſe niet meer baeyt haer Keyſerlijcke lenden,
In herſens ſlibberigh ſchuym, in quijningh en ellende.
Gebiedt uyt mijnen naem dat men het vollick ſpaert,
Op dattet in triumph voor my magh zijn bewaert.
En ick ſal onderdies d'uytnemenſt van de Vrouwen
Die ick hier voor mijn ſien tot mijn genucht behouwen.
Doet haeſtigh mijn bevel en Koninghlijck gebodt.
Oſman Monarch ick ga ſoo voort, om ſparen 't overigh Rot.
binnen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Mahom. Beroemde Maeght ick ſie dat bey u oogen loopen,
En met een ſiltigh ſchuym van perels zijn bedropen:
Drooght af u natte Wangh en grijpt doch weder moedt,
Dees Keyſerlijcke handt ſal u zijn een behoedt.
Ick ſweer u by mijn ſtaf, en Keyſerlijcke Kroone
Dat ick mijn leven ſelfs voor u niet ſal verſchoonen,
Dien Keyſer die g' hier ſiet ſal ſterven voor u eer,
En voor u kuysheydt, ſegh, ey wiltje noch yet meer?

Irena. Al knielend val ick neer, en buygh my om de voeten
Van uwe Majeſteyt, met kusjens te begroeten.
Ick had het noyt gedacht, mijn meyningh was omſunſt,
Om van U Majeſteyt t'ontfangen ſoete gunſt.
Reyckt my den Scepter toe, dat'k met mijn mondt magh kuſſen
Het goudt van uwen Staf om ſoo mijn hert te ſuſſen;
Op dat u arm Ireen, van u verſekert zy
Dat ghy haer trouwelijck mint, door 't Staf van Monarchy.

Mahom. Staet op Ireen, ick lijd niet dat u ſchoonheydt buyge,
Houdt daer den Staf, daer ick de trouwe min me tuyge,
Die u vergode ſchicht my heeft in't hert geprint,
Tot teecken dat ghy van my waerlijck zijt bemint.
Eyſt vry de helft mijns Rijcks van al de Keyſerdommen,
Daer Junoos rijckdom, en Neptunus ſchatten brommen
Van hellen Diamant, Tourcoyſen, Chryſolijt,
Carbonckels, en Saphiers, Agaeth gebenedijt,
Met glimp van roo Robijn, die Thithons Huyſvrouws Zalen
Beſchamen 't vermillioen, van heuvelen en dalen:
Al ſtaet het 's morgens noch ſoo heerelijck en praelt,
Van mijnen Zetel wort het ſtracks tot niet gemaelt.

Irena. Hooghweerden Keyſer dit zy ver van mijn gedachten
Te eyſſchen d'helft uws Rijcks, van al u ſtrenge machten:
Ick ben u dienares, en u buyghſaem ſlavin.

Mahom. Niet mijne Dienares, maer trouwe Keyſerin.

Irena. Niet uwe Keyſerin, ghy hebt my naer u Wet;
Voor 't volck noch niet getrout.

Mahom. Neemt aen dit Braſalet:
Dat ſal de bint'nis zijn, ſiet daer mijn rechterhande
Die van ons ware trouw, ſal zijn een offerhande.

Irena O wit Satijne handt! veel ſachter als fluweel
Of als het Kamelot, ghy zijt mijn echte Deel:
Mijn hert en tweede lijf, mijn Ziel en eenigh leven.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Mahom. Ick ſweer by Mahomet: Ick ſal u noyt begeven.
En by mijns Vaders Ziel, de Ziele van mijn Broer:
Die nu in't Paradijs betreen de heyl'ge vloer.
En by mijn Tullebant, het hayr van mijnen kruyne,
By 't hooft van Mahomet; in't midd' van 's hemels duyne:
En by mijn courtelas: de knevels van mijn baert,
Ick ſweer op 't alderlaetſt, by hemel en by aerd.
Irena. O Groote Majeſteyt! en wilt niet langer ſweeren,
Ick ſal my naer 't beſchick van uwe welluſt keeren.
Nu ick ben u Gemael mijn ſchreyen is gedaen;
Gebied my waer ghy wilt ick ſalder henen gaen.
Ick ſtaen tot uwen wil.
Mahom. Voeſtreſſ' ick heb genoegen,
En ſal mijn ſinlijckheydt naer uwen wille voegen.
Muſtaph uyt. Muſtapha komt daer aen de troutſte van mijn volck,
Sijn henckſel is verçiert, met een ſlavoenſen dolck,
Sijn Tullebant gepronckt met baggen vol van pluymen
Daer 't ſlappe wintjen ſoeckt ſijn labber koelt te ſchuymen
Met eenen bonten rock van 't rou van Voſſen-huyt,
'T çieraet van diamant maeckt dat 'et ooge ſtuyt
Op 't blinckende geweef. Ick ſien hem herwaerts komen.
Muſtaph Godt zy met u Monarch, nu Keyſer van nieuw Romen,
Die nu geſeten zijt op Conſtantinus Stoel,
Die van u Kindtſheydt af was u ſter-oogen doel.
O Goon, wat ſien ick hier de ſchoonſt' van alle Magen!
Monarch, ey! magh ick u daer van een woortjen vragen?
Mahom. Vraeght vryelijck Muſtaph.
Muſtaph Wat is dit voor een Maeght,
O Keyſer, die u ſchijnt inwendigh liefde draeght?
De ſchoonſt' die ick oyt ſagh, o wat een ſpiegel-bronnen,
Haer ooghjens hebben 't hert van onſen Prins verſlonnen,
Haer montjen vol corael, de lipjens rooſen-root,
De marbre kin geſchift in twee, van dit kleynoot,
De kaecxjens bloſend root op witte Lely blaren,
Daer 't kriecken van den dagh haer blontheydt moet uytgaren,
Haer voorhooft als Chriſtal op een tourcoiſſe dack,
Of goudt geſternde pruyck of bloeſſel van Arack.
Haer hulſel toegetaeckt en geeſtigh opgetrocken,
Daer ſweven wederzijds twee blond' gekrulde locken,
Het Jaſpis ſteene vel dat haren boeſem deckt,

Wiens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Wiens berghjens even rondt met kersjens zijn bepleckt,
Daer d'adertjens uyt blaeuw veel nectar dulfjens dringen,
En schijnen Hypocras aen ons Monarch te bringen.
De beenen zijn metael besprenckelt van fijn gout
Dat Uphas alder eerst gevonden heeft in't wout,
Of in de rappe grondt van Tagus duyster kolcken,
En heeft het doen verruylt aen sterffelijcke volcken.
Haer voetjens kleyn noch groot, maer treffelijck naer de maet,
De zooltjens geplavuyst met stucken goude plaet.
O Prins, met oorelof, segh, van waer is die Godinne?
Mahom. Mustaph, sy is gehaelt uyt Bysants gulde tinne,
Van Osman mijnen slaef, die heeftse my gebracht,
Op dat ick sou voldoen, 't geen meest den Minnaer tracht,
Op dat ick doch de vlam nu koelen sou en lessen,
Die my het jeughdigh hert geschoten heeft vol bressen,
Die 't hoogh geklommen breyn van mijn ondwinghb're geest
Van't Lichaem heeft gewondt en Ziele onbevreest.
Ick die in't bloedigh bad van Mavors Treur-tonneelen
Met pieck en zabel heb verwonnen de Casteelen,
Wiens torens 't gout gesternt besprongen in de locht,
En raeckten schier verwulf Dianaes krom gebocht.
Heb ick door kopere bus en vechtende Soldaten
Gestelt tot een Colom en spiegel mijn Naersaten,
Ick die het alles dwongh, wort door een tanger-schicht
Bedwelwt en getreft dat ick vergeet mijn plicht.
Liet ick 't niet om de eer, ick liet de krijgh gaen slippen,
Om met een soet gestreel te hangen aen de lippen
Van haer serpsoete mont, vol sap van mildrobijn,
Uyt honi chraet geduwt of Malveseysse wijn.
Het Muscadelle nat uyt geele Moortse kerssen,
In d' voortjens van haer mont siet men die soetheydt perssen,
Daer stroomt dat leckere vocht en vloeyt als soetemelck,
Of Nectar die men schenckt uyt Ganimedes Kelck.
Het root coral dat drupt van 't sprencksel uyt Granaten,
Natuer heeft soo volmaeckt haer poesle Ledematen,
Soo langh de oorlogh-toors van my niet is geblust,
En sal dees blonde Maeght van my niet zijn gekust.
Ick sal de lust'ge graeght van mijn gemoedt opschorten,
Soo langh tot ick de Stadt van Trebisond neerstorte
In't diepe water-gracht van hare steyger vest,

 Mijn

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Mijn dorstigh hert en sal niet eerder zijn geleſt,
Voor dat dit Keyſerrijck met alle ſijn Paleyſen
En toorens door de Vlam tot nietigh ſtof verreyſen,
Bewaert dit prachtigh beeldt en ſorgh doch voor dit Pant,
Soo niet Muſtaph ſult ghy haeſt ſterven van mijn hant,
Ick ſal u met dit ſwaert terſtont de keel af-ſteken,
Soo ghy 't ſlaet in de wint en blijft in qua' gebreken;
Soo ghyſe niet bewaert als d'appel 't oogen-lit,
In eerbaerheyt en deught geef ickſ' in u beſit.
Breng hſ' naer het Vrouwen-timmer by alle mijn Eunuychen
Die om haer ſchoone leen geſtadigh ſullen Juychen.

Muſtaph. Gevreeſde Majeſteyt, u wil ſal zijn volbracht.

Mahom. Ireen met deſe kus wenſch 'k u geruſte nacht.
Muſtaph, mijn trouwen Slaef, ſal u geſchichtelijck leyen
In 't Hof, mijn Cabinet vol Lakens gout valeyen.

Irena Ick ſal gehoorſaem zijn den Prinçe goedertier,
binnen. En volgen Muſtaph met dreunende geſwier.

Mahom. Daer ſluypt Irena door, ô wonder boven wonder!
Godt Titan ſchuylt ſijn glans nu deſe Son gaet onder,
De werelt duyſter wert van nevelen en miſt,
Nu ſchittrend' bruyn kriſtal wort van mijn oogh gemiſt
Dat uyt de booghjens ſchoot van haer albaſter oogen,
Ick voel een Vlammend vier in mijne borſt getogen,
Die my het herte perſt ick wil dan henen gaen
Binnen. Om met mijn Turcks Armaed, den Comenes te ſlaen.

Muſtaph. Amurath.

Muſtaph. Nu is de ſchoon Ireen, de Pronck van alle Vrouwen,
In ſekerheyt gebracht, in Keyſerlijck gebouwen,
Daer ſy ſal zijn bewaert, tot dat de Majeſteyt
Het Trapiſuntſe rijck heeft in den gront geleyt.
Den Prins is nu verwert, beſlommert om de ſaken
Te brengen in de ruſt van Conſtantinus daken,
Te bluſchen d'oorloghs brant die 't Hof ſchier heeft verteert
En 't groot Byſantium het onderſt' op gekeert.
Als dit ſal zijn geſtilt, en in verſeker ſtaten
Het Keyſerrijck gebracht, en dat de kloeck Soldaten
Den buyd ſal zijn gedeelt, op dat ſy ſoo den loon
Genieten door de deught die noyt en zijn gevloon;

'tGout

't Gout ſal dan geven moet, en doen de blooye knechten
Op hoop van nieuwen prijs ſeer dapperlijcken vechten.
Een treffelijcke geeſt van adelijck gemoet
En denckt maer op de eer van ſijn getapte bloet,
Met ſijn gekneuſde Vleys van pijlen hem geſonden,
Hy praelt en toont in 't velt d'lidt-teeckens van ſijn wonden.
De ſchim de bleecke doodt en kan hem niet omvaen,
En haer fenijnde ſchicht hem niet te rugg' doen ſtaen.
Als Mahometus Prins dit alles heeft gebogen
Naer ſijn voorſicht'ge wil, dan ſal hy zijn bewogen
Te ſtreelen ſijn Ireen; hou Amurath komt daer.
Amurath uyt. Den Griecksſen Beglerbey met ſijnen beuckelaer.
Amurat. Muſtaph dus eenſaem hier, ick hoor u als de drommelen
Als ſnabb'len binnens monts en ſachtjens knorrend mommelen,
Is't yetwes van gewicht of is't geheymenis
Een ſake die bewoont alleen u diep gewis?
Ondeckt den Handel my iſſer yets aengelegen.
Muſtaph. Weet Amurath dat ick, ſimpelijck overwege
De daden van den Prins en Keyſer Mahomet,
Wiens legers van den Chriſt niet eens noch zijn verplet.
Amurat. Muſtaph ghy veynſt met my, ey! wilt het veynſſen ſtaken,
De waerheyt wilt voor my niet leugenachtigh maken,
't Geheym vertrouwt aen my, ick heb 't aen u verdient,
Door dien ick ben geweeſt van kinſbeens af u vrient,
Een Vrient die voor u ſou den bitt'ren doodt gaen ſterven
Indien ick voor u koſt het Paradijs be-erven.
Ick ſweer met ſwaren eed by regen 's hemels plas,
En by mijn hooft en ſpies en ſcherpe courtelas,
Dat ick 't niet melden ſal, ey! wiltſe my vertrouwen,
Ick ſal den handel ſeer ſecreet'lijck by my houwen.
Muſtaph. U Vrientſchap heeft mijn eer ſoo hooghelijck bemaent,
Dat ick met veynſen kan niet langer zijn verwaent:
Oſman, den Capiteyn van een der Legioenen
Janitſers, heeft gebuyt uyt Byſants pavellioenen,
Een Maeght, die overtreft het beeldt der Grieckſ' Heleen,
En blinckt gelijck de Son, geheeten ſchoon Ireen.
Hy heeft aen onſen Prins dien koſtelijcken proncken
Die niet te ſchatten is, ſeer mildelijck geſchoncken:
Hy heeftſe hem vereert, naer rechtelijck beſluyt,
Was ſy den Capityen vervallen tot ſijn buyt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Soo ghyſe maer eens ſaeght ghy liet de ampten loopen
Van u Stadthouderſchap, om u geſicht te doopen
In d'ooghjens, 't peerel-nat dat op haer wangen groeyt,
En uyt Fonteyntjens bron als ſpierwitte melck vloeyt.
Wat menſch ſou om dit beelt niet eeuwigh willen kampen
En ſtreven voor haer eer in d'oorlogh felle rampen?
Tot dat de bitſe nijt in ſulcken bangen noot
Uytdompten 's levens aem door een vervloeckte ſchoot.
Dit was het geen ick ſprack, 't is geen verſonnen logen,
Mijn boeſem heeft voor u de waerheydt uytgetogen,
Daer by is geen bedrogh Stadthouder Amurat,
De waerheyt in het naeckt is ſuyver onbeklat.

Amurat. Waer duyckt dit Pronck-tonneel die ſelfs Auroor doet deyſen

Muſtaph. In't Marb're Maeghden-timmer van Paliools Paleyſen?

Amurat. Muſtapha gun my eens dat ick met oogh aenſchouw,
Uyt een verſchoolen plaets dees Goddelijcke Vrouw.

Muſtaph. Met oorlof, Beglerbey, Ick dorf ſelfs op de trappen
Nau komen van't Paleys, d'Unuchen ſouden't klappen.
Ey overweeght met ernſt de ſaeck eens by u ſelf,
Wat dat ick lijden ſou ſoo ick u in't verwelf
Eens heymelijcken bracht, den Prins hieuw my in ſtucken,
En ſou het kloppend hert uyt mijnen boeſem rucken,
En bond aen elcken voet of been een korſel peert,
Die trocken 't uyt mijn lijf door 't kappen van het ſweert.
Hy ſou een yſer' tangh in't gloeyend' vyer doen branden,
Om 't vleys van mijnen arm en dickte van mijn handen,
En van mijn vleyſge huyt met ſtael te knijpen bars,
En druppen in't gewont peck, oly, ſmeer en hars.
Onſchuldight my, ick bid wilt daer niet meer van ſeggen,
Maer wilt u ſnege luſt al ſachtjens nederleggen,
Ghy ſoeckt niet mijn verderf, ten is niet in mijn macht,
Ey ſtelt doch uyt u ſin dit woelende gedacht.

Amurat. Muſtapha naer ick hoor, dit anders niet kan weſen,
Soo ban ick van my wech de luymen, die gereſen
Zijn in mijn ſwoele hert, ick drijffe met veel hoon
Uyt binnenſt' Cabinet van mijner Zielen woon.
Onſchuldight my dat ick ſoo ſchennighlijck begonnen
Het Monarchale recht geſocht hebt te verſlonnen;
Soo onſen Keyſer 't wiſt hy liet my door het vyer
Vermeluwen tot aſch, en branden tot een zier,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Verberght en ſmijt in *Zee* 't geen van my is geſproocken,
Op dattet in de golf van Thetis wort gedoocken.
Of ſluyt'et in de kas van 't duyſtere gewis,
Geen ſleutel daer ontſluyt u diep geheymenis.
Muſtaph. Hoe twijfelt Amurath aen d'onverbroocken trouwe
Geknoopt en vaſt geſtrickt door onbreeckbare vouwen?
't Metael vermorſelt wel het yſer hart gebeuckt,
Wort wel verbrijſelt maer ons vrientſchap noyt gekreuckt,
Dien vaſt geſchaeckten bant, die Clotho niet ſal ſcheyen,
Al gaet ſy door de doodt de ziel van 't lichaem leyen,
In 't Hemelſch' Paradijs, mijn geeſt die ſal daer zijn,
Als ghy uyt ſchaeltjens ſlorpt den dranck Olimpus wijn.
Worpt uyt u moedigh breyn dees te vergeefs gedachten,
Maer dat beveel ick u wilt u wel neerſtigh wachten.
Dat ghy dit openbaert aen niemant anders meer,
Op dat ghy door u tongh niet raeckt in droef verzeer.
Al is dit lapken kleyn, en laet 'et niet gehengen
Dat het u overheer, 't kan veel te wege brengen,
Hoe veel zijnder in bederffenis gebracht
Door 't laſt'ren van de tongh met woorden onbedacht.
Ghy ſiet hoe dat een ſchip, wort door het roer gedreven,
Werwaerts den ſtierman wil daer doet hy 't henen ſweven,
't Is maer een kleynen balck, het ſtiert dit lompe ſchip,
Op dat niet ſtucken ſtoot op een verborgen klip:
Soo is de tonge oock, en kan door keffend' praten,
Verbreken 't gantſche lijf van al de Ledematen,
Dit lit vereyſt, dat men daer ſtaegh voor ſorgen moet,
Op datmen door 't geklap niet plat valt onder voet.
Amurat. Muſtapha ſwijght daer van, vreeſt ghy dat ick mijn ſelven
Een grondeloose kolck, en water-put ſou delven,
Een kuyl of een ſpelonck, en dat door mijne tongh,
Als of ick voor mijn ſelfs een werrend' garen wrongh?
Neen, neen Muſtaph, ick ſal met yver my wel hoeden,
Dat niemant mijn gedacht in 't minſte ſal bevroeden,
't Verborgen ſal van mijn noyt uyt geſproken zijn,
En 't ſal nau zijn gemerckt van d'hooge Godt Jupijn.
Komt laet ons binnen gaen om 't overigh te ſwijgen;
Dat niemant van ons praet een quae bedencken krijge.
Muſtaph. Gaet voort en toeft niet langh ick volgh u achter na,
Al hupp'lend' trap ick toe u hoogh geverwde ſcha.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Mahomet, Mustapha, Irena.

Mahom. DEn brandt is uyt gedompt der gloeyendige Sluysen,
Met 't koele water van de toppen 't spits der huysen,
Die als een oven stondt, en blaeckten vyer en vlam,
Die al het greynen-hout verteerden en wech nam;
't Uytspansel van het vyer, het vliegen van haer vlercke,
Hadden by na gesenght het dack Sophias kercke,
Indien ick niet en was gekomen op 't geroep,
Het hout-werck kraeckten al van 't gevel dennen stoep.
De hitt' is nu geslist van 't heesche moordend' schreeuwen,
Van mijn Janitsers, die als hongerige Leeuwen
In slorpen 't kokend bloed van menigh Bysantijn,
Of 't ware Malvesey, of sap van Rosmarijn.
Sy doopten 't witte-broot in 't bloet dat uyt gedropen
Van 't stervend' Christen lijf, en 't wierdt stracx uyt gesopen.
Sy sneden van 't lichaem de handen beenen af,
En gaven noch den romp een galgh tot sijn graf:
Sy kerfden 't herte op dat voortijdts lagh gescholen
In 't duyster ingewandt, en bradend' op de kolen,
Die Godt Vulcanus stoockt en besicht op sijn smits,
Daer d'hamerslagh maeckt weeck de harde stale krits.
Dit al is uytgeblust, haer Keyserlijcke muyren,
Die dienen nu tot schrick van vyantlijcke buyren,
En stellen nu mijn rijck onmeet'lijck onbepaelt,
Om dat van 't Keyserrijck van Oosten wert bestraelt.
Mijn stoel is nu gevest, het fulp van mijn wimp'len,
Die schauwen op 't gesteent der groefjens perel rimp'len.
Een gout gebaerde Zee, wanneer men 't los gesicht
Onweetend' glippen laet, verliest het al zijn licht.
Nu ben ick eerst hier Prins en Triumphant verwind're,
Soo haest ick bracht ter doodt den Palioolg sijn kind'ren;
En hieuw het Keysers bloet in stucken onbevreest,
Met sabels scherp gevlamt van d' minste totte meest.
Ick dienden nu ter tijdt, terwijl ick ben verbolgen
Op 't Trebisuntsche rijck mijn winningh te vervolgen,
'k Wil noch voor desemael den oorlogh staken wat,
Tot laefnis van mijn volck in dees verwonnen Stadt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Nu ſpeelt in mijn gedacht de prickels die benouwen
Mijn hert en ziel, door liefd' van mijne Grieckſe vrou wen:
O min! ô min! die my ſeer wreed het hert verwint
En in een kercker bangh van duyſent ſmerten bint!
Daer 't vleys wort tot gebeent geknaeght en op gegeten,
O brandt, ontſteken vyer, dat my ſoo heeft beſeten!
Dat ick geen ruſte voel waer ick my henen went,
Mijn ziel lijdt door dees quael ondraeghelijck torment,
Hoe ſtaen ick dus verſuft, ick ſal dan henen draven,
En roepen dat Muſtaph mijn flaeuwe ziel komt laven,
Met dees bepeerlt Ireen, mijn echte Keyſerin,
Die 'k noemen ſal met luſt mijn levend' weckerin.
Muſtaph, Muſtaph komt hier.

Muſtaph. Wat is mijn Heers believen?

Mahom. Dat ghy my haelt Ireen,

Muſtaph. Ick ſal mijn Heer gerieven,
En brengen voor u oogh des werelts braſte beeldt,

Binnen. Het ſchoonſt' dat Vrouw-natuer door kunſt heeft voortgeteelt.

Mahom. De min dwinght nu mijn geeſt en laet ſich niet verpoſen
Dat 't dencken ſpeelt in my van 't ſoete minnekoſen,
Die 'k g'nieten ſal in vreught by mijn beminde Ireen,
Als ick omhelſen ſal haer poeſ'le witte leen.
Wat kan liefd' niet al doen den grootſten Prinçe dwingen,
Dat hy als herder gaet een minnedeuntjen ſingen,
Dat hy in 't open velt voor niemant hem en ſchaemt,
Wiens deught de werelt deur, ſoo hoogh'lijck is befaemt.
Sijn glans rent over al met galm der trompetten,
Soo dat de vlugge faem die ſelfs geen maet kan ſetten,
Wort door Cupidoos ſchicht gedompelt neer ter aerd,
Die voor geen grof geſchut of doodt en was vervaert.

Irena uyt. Vrouw Venus ſtaet my by ick ſie Irena komen.
Muſtapha hout haer hant ten zijn voorwaer geen droomen,
De Goon die zijn met u, Voeſtreſſe van de min,
Vooghdeſſe mijns gemoets bedwinghſter van mijn zin,
Heldinne mijnes ziels die 't blakend hert kont bluſſen,
Wanneer ick 't purper krael van uwen mont magh kuſſen.

Irena. De Goden geven loon, des werelts grootſten Vorſt,
Wiens rijcken Tullebandt vol kroonen is getorſt.

Mahom. Vertreckt Muſtaph van hier uyt dees vergulde Zalen,
Op dat Irenaes glans u niet komt over ſtralen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Mustaph binnen. Groot mogend' Majesteyt ick volge u bevel,
Op dat my niet bestry een quijnend' nar gequel.

Mahom. Jreen, ô wonder werck! 'k blijf aen u locxjens hangen,
Wanneer ick druck 't gebloos de kersjens van u wangen,
Als ick u hals omhels, en voel u borsjens twee,
Gewassen op een plaets soo wit gelijck als snee.
De geest dringht met gedrangh door 't overigh van u leden,
Daer hy gekerckert wort in 't net van Goddelijckheden,
Dat om u henen swermt, wie kander wesen schu
t'Om-erremen u vleys, den hemel is by u.
Den Hemel van de Goon en kan niet soeter wesen,
Als 't geen uyt u gelaet en ooghjens komt geresen,
Jrena staet my by, een swoele vlam verheert
Dit lichaem, 't geen als stroo in d'oven wert verteert.
Den brant door knaeght dit hert, moet ick u minne derven,
Soo moet ick door dit vyer van enckel minne sterven.

Irena. Wat seyt den Prinçe daer?

Mahom. Geneest my van mijn wont,

Irena. Waer mê manhaftigh Prins?

Mahom. Door kusjens van u mont.

Irena. Hoe kan, ô Vorst! een kus een krancke weer doen leven?

Mahom. Ja my als die van u wort druckende gegeven.

Irena. Dit kan ick niet verstaen, noch my niet beelden in.

Mahom. Gelooft my dat soo is, onlijckelijck Godin.

Irena. Wel schuylt dan Medecijn in maeghdelijcke kusjens.

Mahom. Ja soete Medecijn tot stelpingh van de lusjens,
Die 't jeughdigh hert doen braen.

Irena. Ist 's Prinçen hert vol vier,
En gloeyt het in u lijf als 't root van een Saphier?
En sou ick desen gloet door kussen konnen stelpen?
Soo sal ick met een kus u uyt dees pijne helpen.
Ontfangh de Medecijn.

Mahom. Ick voel verlichtenis,
Het gloeyend' hert krijght koelt door sulcken lavenis.

Irena. U vyer nu 't is geblust de vreught kan my niet sussen,
Dat ick genesen heb dees Prinçe door mijn kussen,
Met simpelijck gestreel van lippen tegen mont,
Soo dat sijn bleeck coleur wort lustigh en gesont.

Mahom. De vlam is maer gestelpt gedoven en verscholen,
Soo dattet hert nu leyt en koockt op roode kolen,

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

En ſmoockt als Etnaes-rots, en Yslants-berghs gloet,
Soo dat het vyer de vlam weer in mijn herte voet.
De vlam door woelt weer 't lijf en kuyl der ingewanden,
Soo dat 't gedermt de longh en lever ſtadigh branden,
Die 't kuſſen noyt en dooſt noch nimmer leſſen ſal.

Irena. O Prins verklaer my dan wat is 't voor ongeval,
Ick ſweer u by mijn geeſt en by de groene boſſen,
Dat ick in dien ick kan u uyt dees pijn ſal loſſen.

Mahom. Meent ghy 't, mijn waerde Ireen, en ſult ghy my ontbinden
Van al mijn quellingh ſwaer?

Irena. Och ja, mijn wel beminde.

Mahom. Sal ick 't vertrouwen lief en daer op mogen ſtaen,
Dat ghy mijn bede niet met weyg'ren ſult verſmaen?

Irena. Hoe ſoude in mijn ziel dees hardigheyt op ſteyg'ren,
Dat ick voor uwe ſieckt ſou Medicijne weyg'ren?
Monarch, dit ſ' ver van my, als ick eens was in noot
U gunſt die heeft my doen getrocken uyt de doodt,
En ſwijght niet langer Vorſt.

Mahom. Ick ſal 't u openhangen,
Almogende Ireen, ick ben in min gevangen,
In min, in wreede min, van uwe ſchoone leen,
Geneeſt my van mijn ſmert en pijn, ô braef Ireen.

Irena. Ondwingelijcken Prins, hoe ſou dit minne weſen?

Mahom. 't Is min, eylaes! 't is min die in my is gereſen,
Gevlooten uyt u oogh, en heeft my ſoo beſtraelt,
Soo dat mijn blakend' hert tot ſtof ſchier is gemaelt.

Irena. En iſſer dan geen raet tot minnende verſlinden?

Mahom. Ireen, ghy kunt daer toe wel duyſent raden vinden,
In dien ghy maer en wilt.

Irena. Wat raet weet ick tot min, Monarch, ey! ſegh een reys?
Op dat ick magh voldoen u lanck gewenſten eys.

Mahom. In dien ghy my toeſtemt en niet en laet verlegen,
Dat 'k ſtout vrymoedighlijck mijn minneluſt magh plegen,
En drenckend' dorſtigh hert, dat ſchier van dorſt verſtickt.

Irena. O Goden! ſtaet my by, mijn hert wert ſeer verſchrickt.
O Keyſer! krenckt doch niet mijn eer, hoort naer mijn wenſchen:
Stoot die niet mette voet, die ſoo veel duyſent menſchen
Geſlachtet hebt door u Victorieuſe hant,
Sou die van een ſlavin geworpen zijn in 't zant?
Die 't alles overwon, betemt u minne luſten,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Soo ſult g' in vrede zijn en g'nieten ſoete ruſten.

Mahom. Hoe ſpreeckt ghy dus Ireen, wat voedt ghy in u zin,
Dat ghy dus bars en ſlof verworpt de gunſt mijns min?
Weet ghy niet wie ick ben? ghy zijt voor my geboren?
En heb ick u als vrouw niet echt'lijck uytverkoren?
Wat ſchort u, Grieckſe Maeght, dat ghy hier tegen ſtreeft?
Dat ghy op mijn begeert verkeerde antwoort geeft?
Het geen dat 'k van u eys, en daer ick u toe noode,
Is Godes eygen wil, en Goddelijck geboden.
't En is geen hoerery, 't is echtelijcke plicht.
Siet voor u wat ghy doet en acht mijn liefd' niet licht,
Ghy waert naer krijghs gebruyck Slavin en dienareſſe,
Ick had mijn heeten brandt by u wel konnen leſſen,
Indien ick hadt gewilt, met alle ſtraffigheydt,
Als byſit en mijn hoer.

Irena. Geen min wort u ontſeyt,
Onwinnelijck Monarch, maer wilt u luſt betoomen,
Tot dat wy zijn ter plaets daer minne voncken ſtroomen,
En daer de duyſt're nacht bereyt het ſachte bedt,
Daer dan met echte plicht de Maeghdom wort verplet.
Daer dan de ſoete min van d'houwelijckſe banden,
Het kloppend' hert met luſt en lief'lijckheen omranden.
Daer men in vreughde ſwemt, en g'niet die ſoete ſpijs,
Daer Jupiter naer haeckt in 's hemels paradijs.
Daer ſullen wy ſoo langh het minne-voysjen ſingen,
Tot dat Auroor in 't ooſt de wolcken komt door dringen,
Daer ſy met haer gebloos de bruynigheyt in bloet
Verandert door het root van haer koralen hoet.

Mahom. Godinne dit's de wenſch, die ick ſoo ſeer begeerde,
En die 't onwinnelijck hert ſoo jammerlijck verheerde.
Ireen, komt laet ons gaen, den avondt die komt aen.

Irena. Grootmoedigh Prins, ick volgh, ghy ſult u dorſt verſlaen.

Derde Handelingh.

Abdal een Borger, Colon een Boer.

Abdal. NU onſen Keyſer is op Byſants gout Colominen,
Door ſijn geduchte macht, zeeghaſtighlijck geklommen,
En 't Ooſters Keyſerrijck nu gantſch is t'onderbracht.
Met Grieckſe Monarchy en Thraciers oude macht;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Nu siet men't Keyserrijck soo slof en schen regeren;
Waer over Borger, Boer, Soldaten murmureren,
En staegh tweespaltigh zijn, en oeffenen gewelt.
't Rijcx schat wort uyt geput, en 't opgeleyde gelt.
De g'meente die verermt, de overste Bassanen
Belachen ons verdriet, en spotten met ons tranen.
Ons Keyser Mahomet die stopt sijn ruyschend' oor,
En waer men henen loopt men vindt'er geen gehoor,
Colon uyt. Daer komt een huysman aen, 'tis Colon naer ick mercke,
Die op mijn hoefken woont, my dunckt vast aen sijn wercken,
Dat hy al stenend' trapt, als een die vol verdriet,
En of hem eenigh leet van yemant was geschiet.
De Goden groeten u en willen u behoeden.
O Colon! wat u deert en kan ick niet bevroeden.
Colon. Ick danck u voor de groet, Abdal, mijn Pachtenaer.
Ick schijn veel eer een schim of armen martelaer,
Als eenigh reed'lijck mensch door wroeten ende slaven,
Geluckigh soud' ick zijn mocht ick mijn hert noch laven
Met water ende broot, oock boter ende kaes.
Met haver, gort en bry, maer dit is oock, eylaes!
My uytten beck geruckt, daer is nauw overschoten
Een handt vol terwe graen, haer stelend' siecke poten
Die hebben al mijn goet en gelt gemaeckt tot roof,
En voor mijn schreyen was haer oor gestopt en doof.
Abdal. Hoe Colon, is het recht dan uytten landt gevloden?
Dat klaegh' ick Mahomet den opperst' van de Goden.
Colon. Och ja, het recht is wech, gevlo'on met veel gesucht
Uyt al dit Keyserrijck met een geswinde vlucht.
Vrouw Themis is hier blindt, ja blinder als de mollen,
Die nimmer 't dagh-licht sien uyt haer verblinde hollen.
Het rijck helt naer sijn ent.
Abdal. Hoe komt dit Colon by?
Colon. Door 's Keysers laffe liefd' en minne kosery.
Abdal, Is onsen Prins verwert in 't net van minne stricken?
Colon. De liefde doet den Vorst en Keyser schier versticken,
Hy swemt als in een bad van vuyl en geyle liefd'
Soo dat hy vindt geen rust soo is sijn hert doorgriefd'
Met goddeloose liefd'.
Abdal. Wat ist doch voor een vrouwe
Die in soo grooten Prins kan sulcken vlamme brouwen?

Die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Die 't ingewant doen braen? hoe! isset een Godin?
Colon. 't Is maer een simp'le Maeght, en arme Griecx Slavin,
Een Christen honden-kindt, gebuytet en gevonden,
Doen Constantinus stadt door krijgers wierdt verslonden,
Noch onlancx hem gebracht van eenen snoo vileyn,
Die van een Compagny Janitsers was Capteyn,
Die bracht de Pest des rijcx.
Abdal. Ongrijpelijcke dingen!
Kan soo een slechte Maeght des Keysers herte dwingen
Met een fenijnd' gesicht? hy die het alles dwongh,
En door zijn grof geschut de Son by na besprongh,
Laet die om een Slavin, het roer des Rijcx gaen slippen?
Om kussen 't perlemoer, 't blancketsel van haer lippen?
Vervloeckte minne-lust, wat brenght ghy niet te weegh!
Dat Keyser Mahomet voor u ter aerden zeegh.
Is al zijn lust tot krijgh door liefde uyt gedooven?
Door liefd', onrijpe liefd'? ick kan het niet gelooven
Dat hy soo dwaes sou zijn.
Colon. Glooft het stout en vry,
Dat 't geen ick u verklaer en is geen jockerny,
Noch valsche leugen praet, of oude wijffe klappen,
Die van het minst gedruys gedurighlijcken snappen,
't Is meer als al te waer.
Abdal. Wie heeft het u geseght?
Colon. Een van 't Janitsers Rot, een dapperen krijghs-knecht.
Abdal. Hoe wist'et dien Soldaet?
Colon. Hy hadse self sien leyen
Van sijnen Capiteyn tot Keyserlijck Almeyen.
Abdal. Wel, isser dan geen raet, den Prins die nu soo laf
Woelt in soo heete min, daer van te trecken af?
Colon. Och neen, wie sou van haer den Keyser dorven kicken,
Dat hy soo schennigh lagh gevaen in minne stricken,
In dien hy leven wou?
Abdal. Wel, sou hy dan af-slaen
Het hooft van sulcken mensch die hem ten best' quam raen?
Colon. Hy sou hem voor zijn oogh soo daed'lijck doen ontleden,
En oeff'nen aen sijn lijf onmenschelijck wreedtheden.
Hy is van hare liefd' soo yselijcken dol,
En heeft sijn ingewant van min gesopen vol,
En boose jalousy.

't Is

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Abdal. 't Is beter dan te ſwijgen,
Eer men voor al den dienſt de doodt tot loon verkrijge.
Nochtans het volck en ſal 't daer by niet laten ſtaen,
Sy ſullen van dees liefd' met kracht hem doen afſtaen.
Colon, 't Gemeene volck ſal haer ſelfs een kuyl op ſmijten,
Soo ſy Prins Mahomet ſijn ſwoele liefd verwijten,
My is al veel verklaert al ſchijn ick u wat bot.
Abdal. Wat hebt ghy doch gehoort?
Colon. Dat 't gantſch Janitſers rot
Tot oproer is geneyght.
Abdal. Wat willen ſy beginnen?
Colon. Den kop in ſtucken ſlaen van Keyſer en Slavinne.
Abdal. Hoe ſoeckt dit volck haer doodt en ſijns haer leven ſadt,
Dat ſy hem in ſijn Hof en Keyſerlijcke Stadt
Van eer en Keyſerdom ſoo haeſt willen ontbloten?
Ick vrees ſy ſullen t'ſaem haer ſelfs een graft op ſtoten.
Colon. Dat's licht voor haer om doen.
Abdal. Ick laetſe voor haer ſien.
Komt laet ons heymelijck naer binnen toe gaen vlien.
My dunckt daer brult rumoer van volcken die vergaren,
Haer ſpraeck die wijſt het uyt, 't zijn alle Janitſaren,
Die tot den oorelogh van jonex op zijn gevoedt.
Colon. Ick volge u op 't ſpoor, dit volck is ſeer verwoedt.

Murat, Broſtolpho, en Fladdo.

Murat. Wat iſt voor ſpokery, wat zijn 't voor narre dromm'len?
Wat Duyvel ſchort de Vorſt dat hy ſtaeckt 't ſlaen van tromm'len?
Daer is geen Oorelogh, de Chriſten trecken op,
Met legers van veel duyſt, te mort'len ons den kop.
Men hoort nu over al van 't eynd van ons frontieren,
Dat 't Duytſche Keyſers volck den Adelaer haers banieren
Neer planten in ons Landt, tot hulp van Trapeſont,
En onſen Keyſer leydt in dwaſe liefd' verwondt.
Broſtolp. In liefd' van een Slavin, foey! 'k ſchaem my ſijnen 't wegen.
Foey! dat hy ſteeckt in ſchee het ſwaert ſijn bloed'gen degen.
Foey! dat hy quijnt in min onweerdigh ſulcken Vorſt.
My dunckt dat my van ſpijt den boeſem open borſt.
Foey! kan een arme vrouw, het hert van ſulcken Heere,
Door 't ſmeecken van haer tongh ſoo ſchandelijck regeren?

 Foey!

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Foey! dat hy ſijnen dolck, die hy ter zijden draeght,
Laet worden kout van bloedt, door 't kuſſen van een Maeght.
Foey! dat hy ledigh laet ſijn dappere krijghs-benden,
En dat juſt om een beeldt, een ſtroom-vliet vol ellenden,
Een vrouw is anders niet. foey! ſlimme raſerny!
Hoe ſwemt ghy, Mahomet, in vuyle hoerery!
Laet ghy u eerbaerheyt ſoo ſchendigh henen lopen.
Foey! dat ghy in de min ſoo leelijck leght verſopen,
Indien ghy wiſt wat waer dat u het hert beſpringht,
En met een lockend' aes u tot haer luſten dwinght,
Ghy ſtietſe mette voet; hebt ghy u ſelfs verraden,
Dat g' in 't vergeet-boeck ſchrijft u loffelijcke daden?

Fladdo. Of ghy al ſnapt en praet, de Keyſer lacht'er om,
En houdt de Grieckſe hoer al was 't een heylighdom,
Dan ſtreelt hy haer het hayr, dan kemt hy hare locken,
Als hy is af-geſlooft, dan ſlaept hy in haer rocken,
Die decken haren ſchoot; wanneer hy weer ontwaeckt,
Terſtont wort neus en lip van 's Keyſers mondt geraeckt.
Dan vat hy haren hals, dan voelt hy hare borſten,
De min doet hem door liefd' naer al haer leden dorſten.
Verdwenen is de hoop dat hy ophouden ſal,
En 't Rijck dat wort gedreyght van ondergangk en val,
T en moet niet zijn geleen.

Murat. Ick ſal het oock niet lyen,
Want door zijn ſloffigheyt, ſoo worden ons Soldyen
Van Aſpers daeghs verkleynt, den groot Viſier wort rijck,
Sijn Hoffelijck Paleys is 't ſchoonſte van dit rijck;
Van meubels wel voorſien, en tijdelijcke have,
Die eertijdts niet en was, wort nu gedient van Slaven.

Broſtolp. Niet waer? het heught my wel dat hy noch was Soldaet,
Den Grieckſen Beglerby was in den krijgh ſijn maet.
Die Schelmen hebben 't gelt en goet van ons geſtolen,
De ſchat leyt in haer huys en kiſten noch verholen,
In grooten overvloet; den Keyſer wet'et wel,
Die 't al ſlaet in de wint door 't ſachte minne-ſpel,
Daer hy verſlingert leyt, hy ſpot met al ons kermen,
En onſen Keyſer wilt ſijn volck niet meer ontfermen.
Al is hy onſen Prins hy treckt hem ons niet aen,
Maer laet de ſnoo Viſiers met 't Keyſerrijck begaen.
Die brengen diert' in 't graen, hy laetſe al gewerden,

On-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Onmog'lijck dattet volck ſulck lijden kan uytherden.
Kladdo. Broſtolphe g'hebt gelijck, daer dienden in verſien,
Op datter doch geen quaet of erger magh geſchien;
Het Keyſerrijck dat ſal van oproer ſuyſebollen,
Als d'gantſch Janitſers ſchaer eens raeckt aen 't hollen.
Den Keyſer heeft een Broer een braven jongelingh,
Die ſit in 't nieuw Serrail geboeyt als Gijſelingh,
Laet ons hem met gewelt des Keyſers Kroon op ſetten,
En ſtraffen metter doodt die ſich daer tegen ſetten:
Want anders is 't met ons en 't Keyſerrijck gedaen,
Soo wy hem met ſijn hoer terſtont niet doodt en ſlaen;
De hoop is heen gevlucht dat hy dees Vrouw ſal laten,
En daerom moet ſijn volck hem bitterlijcken haten,
En nemen hem de Kroon en ſettens op het hooft,
Hem, welckers oor noyt ſal verſtopt zijn of verdooft
Voor 't kermen van ſijn volck.
Broſtolp. Dit 's goet laet ons het wagen,
En breecken hem den kop eer 't weer begint te dagen.
Murat. Al ſachtjens en al ſoet, 't moet eerſt met rijpen raet
En oordeel zijn beleydt van menigh kloeck Soldaet,
Op dat wy niet en zijn van Ruyters ende wakers
Geacht voor boos geboeft oproerige muytmakers.
Broſtolp. Onnoodigh is u ſorgh de heel Janitſers ſchaer,
Die noemen hem met naem een wreeden moordenaer,
Een moorder van hem ſelfs door 't vrouwelijck omermen,
Door haer vervloeckte min verſoeyt hy 't volcx kermen,
Laet ons maer henen gaen, en kneuſen hem den neck,
En ſtellen 't hooft te pronck als van een gier'ge vreck.
Murat. Hou! hou! niet al te ſtraf, ick ſweer by onſe Goden,
Dat ick hem met dees handt en Sabel ſelfs ſal dooden.
Laet ons noch eerſt een dagh of twee den handel zien,
Godt Mahomet die mocht miſſchien daer in verſien.
Broſtolp. En ſtelt de ſaeck niet uyt, het zijn nu al drie jaren,
Dat hy verſopen leyt en ſal hy nu bedaren,
Juſt in een dagh drie vier, gelooftet nimmermeer,
Den tijdt vereyſt dat wy onthalſen onſen Heer,
Met ſijn blankette ſmots.
Murat. Ey! laet ons ſonder ſorgen
De benden Janitſaerts eerſt ſaem'len tegen morgen,
't Is op den middagh nu den dagh is half voort,

't Gemommel ſou nu licht van yemant zijn gehoort,
De ſtraten zijn nu ſwert en wemelen van volcken,
Die lijcken in ons oogh van ver als duyſter wolcken,
Die boden licht de handt den Keyſer in ſijn Hof,
En ſloegen met gewelt ons al tot gruys en ſtof:
Maer 's morgens metten dagh, als Phœbus licht komt ſtralen
Op onſen Horiſont, dan ſullen wy niet dralen
Te ſaem'len 't volck by een, en dat met goet beleyt,
Eer yemant weten ſal ons rechte toornigheydt,
Want quamet aen den dagh den Keyſer vol beduchte,
Die ſoud hem inder yl verbergen metter vluchte,
Met ſijne Grieckſe Snol.

Broſtolp. O Murat! dit 's prijſbaer;
En 't volck en ſal 't door Spien noyt worden dan gewaer
Dees middel wel beleyt, het ſpeelt in mijn gedachten
Dat men met lijdtſaemheyt den morgen moet verwachten,
Om dan met ſtillen trom te trecken naer 't Paleys,
En ſtellen wraeck-luſt dan in 't werck naer rijpen eyſch.

Fladdo. Ick geef mijn ſtem daer toe, ick ſal niet eer ophouwen
Voor dat ick hem het lijf in duyſent ſtucken houwen.
En ſal met een ſijn hoer het hert uyt ſnijden gaen,
Die hem het middel-rif in min ſoo heeft doen braen.
Dan ſal ſijn jonger Broer met recht het rijck be-erven,
Wy ſullen daeghs tot ſchenck vijf aſpers meer verwerven,
In plaets van ons Soldy, die nu is g'ringh en kleyn:
En deſen jongen Prins ſal zijn als een Romijn.
In 't open velt met ons om moedighlijck te ſtryen,
Tegen het Chriſten ſchuym zijn harde weer partyen.
Daer wy in ledigheydt nu ſlijten onſen tijdt,
Van niemandt meer gevreeſt mijn herte ſplijt van ſpijt;
Mijn tanden ſchudden ſtaegh en gruwen om dees dingen,
Die wrochten in dit Hof ſoo veel veranderingen.
Ey Murat en Broſtolph, komt laet ons henen gaen,
By d'ander Capiteyns den handel t'overſlaen.

Broſtolp. Wy volgen u Capteyn om ons oock te beraden,
Om morgen deſe Stadt in lauw bloet te doen baden,
En vullen 't oud Zeirail by Sint Sophia kerck,
Met doode rompen op tot yders oogemerck.

Binnen.

Muſtapha.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Mustaph. Wat doode moort geschrey, wat schrickelijcke dingen,
Wat goddeloos verraet komt 't bange hert bespringen?
Wat hoor ick voor getier dees groote Stadt omvaen?
Janitsers willen al Prins Mahomet verslaen,
Om dat sijn herte brandt door swoele minne voncken,
Die hy heeft in geslockt door schitterende loncken.
Die vloten uyt het oogh der Griecksse schoon Ireen,
En uyt haer roode mondt, wanneer hy streelt haer leen:
Dan leeft hy eerst in rust, de troetel Venus-spelen
Die hebben uyt sijn hert gejaeght Mars Treur-tonnelen,
De min, de boose min, heeft sijnen geest gedooft,
En uyt sijn groot gemoet de strijdtbaerheyt gerooft.
't Is onverdraegelijck, ick wilt hem openbaren,
Dat morgen om dees tijdt het volck wilt vergaren,
Om hem van Scepter, Rijck en Kroon te setten af,
En sal noch tot een straf genieten 't doode graf,
Noch van sijn eygen volck, ick kan dit niet verswelgen,
Maer seggen 't aen den Prins al sou hy hem soo belgen,
Dat hy met barsigheyt, in mijnen sachten schoot
Sou stooten d'yser klingh, tot leven van my vloot.
Al sou hy my de huyt het vel van 't lichaem stroopen,
Soo sal ick evenwel tot Mahometus loopen.
Ick heb van mijnen Prins genoten soo veel goet,
Als ick van kindtsheyt af met hem wierdt op gevoet,
Ick sou seer qualijck doen soo ick 't niet openbaerde,
Ick was niet weert dat ick gedragen wierdt van d'aerde,
Indien ick stille sweegh dees saken by my hielt,
Ick spoed' my soo naer 't Hof eer dat hy wort ontzielt.

Vierde Handelingh.

Mahomet en Mustapha.

Mahom. HOe lieffelijck baeyt mijn ziel in soete minne stroomen!
Soo dat ick koelingh soeck in schaduw' van de boomen,
Geplant in mijn Lust-Hof daer 't laffe wintjen draeyt,
En met een sacht gesuys door al de blaetjens waeyt;
Daer 't lommerende schauw de hitte van de Sonne
Door 't loverdackjen heeft al gulpende verslonne,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Door een getackt prieel en groene gaeldery,
Wil ick mijn vreughde voe'n in plaets van minnery,
Soo lanck tot dat ick weer omhels mijn schoon Irena,
Wiens glans ick hooger hef als Paris sijn Helena.

Must.uyt Mustapha door sijn komst verstoort mijn soet gedacht.

Mustaph. Genadigh Keyser, Godt bescherm u door sijn macht,

Mahom. Mustaph, u desgelijcx, hoe siet ghy dus verslagen!
U hert dat schijnt gequelt met innerlijcke plagen.

Mustaph. Ja 't Heer, het wort bestormt met anght en bangigheyt,
Om dat de welvaert raeckt van uwe Majesteyt;
Indien U Majesteyt lijdtsaem'lijck wout aenhooren
Mijn spreken, en daerom op u Slaef niet verstooren,
Ick soud' u leggen uyt.

Mahom. Spreeckt lustigh uytte borst.
Ick sweer u by mijn Kroon dat ick u tot een Vorst
Sal maken over 't volck, ghy moet de waerheyt seggen,
Soo niet, dees Sabel sal u doodt ter aerden leggen.

Mustaph. Doorluchtigh Keyser, ick sal in u oogh-lit zijn
Vermetel, als een die veracht u Disciplijn;
Nochtans door reyne liefd' waerachtighlijck besprongen,
De liefd' tot mijnen Heer heeft my hier toe gedwongen,
Dat ick 't niet swijgen kan, mijn hert van liefde blaeckt,
Om dat'et, dapper Prins, alleen u welvaert raeckt.
Heer, sedert dat ghy 'tRijck, een schat-kist vol van van Sonnen
Van Oosten door u macht Victorieus verwonnen
En gantsch hebt onderbracht, soo dattet oudt Byzandt
Met al sijn hoogh gebouw vermeluwt leydt in 't zant.
G' hebt naer die verwinningh in 't minste niet bedreven,
Maer drie jaer lanck geleydt een vuyl en morsigh leven,
In wellust met een vrouw die u soo heeft verleydt,
Dat ghy verslingert wert door sulcken slechte meydt.
Waer over al 't krijghs-volck d'Janitsers murmureren,
De Bassas en Visiers die dorven conspireren,
(Vergeeft mijn stoutigheyt en duydet niet in 't quaedt,
Dat ick soo sot'lijck spreeck van 't geen u welvaert baedt)
Een yder staet versuft, om dees veranderinge,
Die 't adelijck gemoet van u hoogheyt bedwingen.
Dat ghy soo seer ontaert van 't Ottemans geslacht,
Van d'ouden Adeldom en dat door vrouwen kracht,
En geeft u selfs tot roof een simpele Slavinne,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Die door een vriend'lijck woort kan stelen al u sinnen,
't Gepijnight hert van u, en hoort na raet of daet,
Soo dat verdonckert wort in u al 't groot çieraet.
Maer 'k bid u, mannelijck Heer, ey! gaet eens in u selven,
En overpeyst eens hoe g' u eer hebt uyt gaen delven,
Dees drie jarigen tijdt, en komt u met vertoogh
Den roem van d'Ottemans niet somtijdts voor u oogh?
Die glory die u is soo heer'lijck naer gelaten,
Door stercke wapen kracht, van Keysers u voorsaten,
In bloet stortingh gehaelt, daer door sy zijn vermaert,
En door voorsichtigheydt en raet tot noch bewaert?
Speelt niet in u gedacht, en druckt u eel gewisse,
Haer winningh purper-root met soet geheugenisse?
De werelt die beeldt af de roem haers vromigheydt,
En schildert op 't Panneel de faem vol heerlijckheydt.
Hoe is in u geblust 't geen ghy dick placht te seggen,
Als ghy noch waert een kindt, Italien op te leggen
Het juck van dienstbaerheydt, met macht niet in de schijn,
Op dat ghy van het Oost en 't West soud Keyser zijn,
En laten u Baniers en Vaendels swermens straven,
Daer 't water Tiberis 't gebuchelt Room gaet laven,
Daer 't aen de muyren spoelt, en in de vesten stroomt,
De oevers over al beplant met Mirth-geboomt?
Monarch, dit is de wegh niet om u rijck te meeren,
Het is een recht doel-wit om 't onderst' op te keeren,
Indien dat Ottoman d'eerst van u eel geslacht,
In ledighydt en min zijn tijdt hadt door gebracht,
Ghy soud geen Keyser zijn van 't Keyserrijck van Griecken,
Bythynia en Galaet, met uytgebreyde wiecken
Noch hebben 't onderbracht, daer Pontus 't Landt beschouwt,
En daer het van het vocht des Isters wert bedouwt.
Orttan had niet gedompt het weelderige Carien,
Het Lycaons gebied noch deftige Phrygien.
Sijn standaerts en Tropheen, en wimpels spickel-bont,
En waren noyt geplandt aen 't water hellespont.
'k Verswijgh oock niet den lof van Amurat de vrome,
Die met sijn Turcx-heyr, de eerste is gekomen
In 't wereltlijcke deel Europa, hoogh befaemt,
Doen Thracien 't hert ontsonck en Servien wiert beschaemt,
Bulgaria gaf de geest, en Rasien sonder kijcken

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Most onder 't lastigh pack der Turcksche-maen beswijcken.
Wat heeft oock niet gedaen den Keyser Bajaset,
Als Tamerlan by na had Asia verplet?
Hoe wel hy had te Peert vier hondert duysent mannen,
Ses hondert duyst te voet, hy socht hem te verbannen.
Eylaes! hy viel te swack, maer niet zijn groote moet,
Die nimmer wierdt gedelft, getrappelt mette voet.
U Groot-vaer Mahomet heeft sulcke wapen-daden
En feyten 't eynd gebracht, sijn graft is noch beladen
Met hoetjens van Lauwrier, het Macedonis Rijck
En Lidia wierdt van hem gedompelt in het Slijck.
Niet sonder sinne-quellingh en hertzeer kan ick melden
Den lof van Amurat, u Vader, een der helden,
Die 't water Zee en Landt, in tijdt van jaren vier,
Heeft bloedighlijck geverwt besmeurt door sijn rappier.
Het strijdtbaer Griecken-Landt tot Pindus steyle rotsen
Aen Pelions geberght, heeft hy doen nederbotsen.
Beocia, Careman, Athenens hoogh besluyt,
En 't lustigh Morea Corinthus geeft tribuyt.
Dat zijn de teeckens noch sijns winnende Victorien,
Gevest door vromighe'en sijns heerlijcke glorien.
Ey gaet eens in u hert, en oordeelt met verstandt,
Of al dees groote macht door vrouwen is geplant,
Gelooft my dattet volck u Konincklijcke wesen
Alleen gehoorsaem is, door schrickelijcke vreesen;
Ick twijfelder niet aen in dien 't u tegen viel,
Dat yegelijck Vassael sou haken naer u ziel.
Den Christ' soeckt u verderf te brengen u in schanden,
Te maken van u volck u eygen Erf vyanden.
Staet op, rijst uytten slaep, ontwaeckt uyt desen droom,
En volght de stappen van u Keyserlijcken boom.
Aen veert weer lof en roem, laet varen dees schant vlecken,
Op datse d'oude deught in u niet overdecken.
Maer soo ghy dese liefd', die u het hert mineert,
En met een brandend hitt u ingewandt verteert,
Niet dooven kondt in 't slijck, soo wort op nieuws geboren
Op dat u volck dat meent dat ghy nu zijt verloren,
Een voncxkens hoop ontfanght alleen tot lavenis,
Dat ghy zijt op gestaen uyt u ontsteltenis.
Maer isset dat 't albast de blosend' witte kriecken,

U schran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

U ſchrand're herſſens perſt van dees Ireen van Griecken.
Wie iſſet die 't belet ? 't ſal niemant duncken vreemt,
Dat ghy in d'Oorlogh ſwaer, haer over al mê neemt.
Wie hindert u dat ghy het ſwaert niet ſout gebruycken,
Van Mars, en te gelijck in ſoete minne duycken?
De wapens oeffeningh ſal u dan zijn een luſt,
Als ghy ſomtijdts u vlam in hare ermen bluſt.
Hoe lieff'lijck ſou 't u zijn, maer nu is't u een ſchande,
Dat ghy dus ſit in huys geſloten aen de banden
Van ſlord'ge ledigheyt, 't geknor van d'onder zaet,
Baert in u Capiteyns een doodelijcken haet.
Beproevet eens Monarch van Adelijcke ſtammen,
Bedwinght eens voor een tijdt u teerend' roode vlammen,
Ghy ſult bevinden dat de dagelijcx genucht
De tijd'lijck wijcken ſal en draven totte vlucht.
Die minne heeft gepleeght en liefde heeft genoten,
En met Cupidoos-ſchicht het hert is door geſchoten,
Die weet wel dat de liefd' een ſmakelijcken diſch,
By tijden eens geſmaeckt heeft geen gelijckenis.
Mijn tonge ick betem, ick weet nau meer te ſpreken,
Als dat dit Keyſerrijck noch is een blijck'lijck teecken
Van u Victorie, 't heeft al niet veel om 't lijf,
Indien ghy 't niet vermeert door u Manhaf bedrijf.
Daer is geen meerder gloor (ick kan dit woordt niet ſparen)
Als 't overwonnen goet ſorghvuldigh te bewaren.
Verwindt, onwinn'lijck Heer, u herte met gekneus,
Verbant de laffe min en zijt Victorieus
Over u eygen ziel, ey! wilt u ſelfs verwinnen,
En toomen doch de min van dees u af-godinne.
Ick kniel en bidt den Vorſt, ſoo 'k yetwes heb geſeydt,
Dat u miſhagen mocht grootmogend' Majeſteyt,
Vergeeft het uwen Slaef, 't geſchiet uyt rechte liefde
Die my van joncx het hert met liefd' tot u doorgriefde:
En lecht doch goedertier mijn plicht op 't onverſienſt,
Dat is een ware ſchult en ſchuldige verdienſt.

Den Keyſer ſtaet verbaeſt ende en geeft geen antwoordt.

Muſtaph. O Goon! den Keyſer ſwijght, mijn leven is ten ende,
Sijn bly-coleur verbleyckt, waer ſal 'k my henen wende?

Wear

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Waer ſal ick vluchten gaen? ſijn tongh geeſt geen geluyt,
Sijn ſwaert ſal nu voor 't leſt mijn leven domp'len uyt.
Ick ſey 't uyt reyne liefd', ick kondet niet verſwijgen,
En nu ſal ick de doot tot mijnen loon verkrijgen.

Mahom. Muſtaph, hoewel ghy gantſch onweerdigh tot u Heer
Als Slaef geſproken hebt, ſoo ſal u geen verzeer
In 't minſt van my geſchien, u trouwheyt ſal u ſparen,
Die ick in u bevindt ſal dees reys u bewaren
Voor alderley gevaer, en prijckel van de doodt,
Om dat u liefdens gunſt te mywaerts is ſoo groot.
Maer volght nu mijn gebodt, en gaet terſtont vermanen,
De grootſte van mijn Hoff en opperſte Baſſanen,
En Capiteyns, dat ſy haer morgen om dees tijdt
Vergaren in 't Paleys, en Zael van goudt tapijt.
Daer ſal ick laten ſien of ick my kan bedwingen,
En of men ſpeuren ſal in my veranderingen,
Eer dat de gulde Son den circkel 's hemels baen
Omloopt het Stern-geſpan met ſijne Sus Diaen,
Voldoet dan mijn gebodt.

Muſtaph. Monarch, ick ſal 't volbrengen,
En ſal den gulden tijdt met praten niet verlengen.
'k Gaen naer de Vorſten toe, 'k ſal u begeert voldoen,

Binnen. Naer groetenis, mijn Heer, ſal ick my haeſtigh ſpoen.

Mahom. Daer gaet Muſtapha heen, ick ſal hem gunſt betoonen,
En ſal zijn trouwigheyt met giften ſoo beloonen,
Dat yder ſchreeuwen ſal dat hy geniet naer wins,
De gunſt van ſijnen Heer en Keyſerlijcken Prins,
Die hy alleen beſit; en dat hy gaet beſtieren
De ziel, het moedigh hert, het ingewandt, en nieren,
Van mijn ondwingb're geeſt, daer yder een na tracht,
Te weten watter ſpeelt in 't Vorſtelijck gedacht.
Eylacy! hoe ſal ick Irena konnen laten?
O wee! ô wee! ô wee! ô Goon! komt my te bate,
Verſterckt my in mijn noot dien gruwel my ſoo druckt,
Soo dat mijns levens-damp wort uyt mijn mondt geruckt;
De ziel vlucht van my wech, de ledematen ſterven,
De mondt die wort omringht met bleecke doode verwe,
Het mergh mijn ſap verdrooght, de ſchinckels natte vloet,
De aders uyt gepompt zijn ledigh ſonder bloet:
't Hert barſt van enckel ramp, de geeſt wil my begeven,

Hoe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Hoe ſal ick ſonder u, Irena, konnen leven?
't Gedacht daer van alleen aendoet my duyſent doon,
En iſſer geen genaed' by u, ô Hemels Goon!
Verlaet u dienaer niet, ach Goon! komt hem te hulpe,
Brenght Balſem Nardus kruydt om ſijne pijn te ſtulpen.
Doodts banden ringen hem met yſ'lijck dreygement,
Ontboeyt dees armen Prins, verloſt hem van ellent.
Omſchaduwt hem met hoop, hoe ſou ick 't konnen lijden
Dat mijnen blancken dolck Ireens hals ſou af-ſnijden?
Ick viel in flauwt en ſwijn, hoe ſoud ick 't dan beſtaen?
Hoe droevigh dat ick ben betuyght dees natte traen,
Die bortelt uyt mijn wangh met 't water te beſprengen.
't Corael van mijne lip, met bitter zout te mengen.
Den buyck ſcheurt my in twee, het ingewandt bemorſt
Springht flucx ten boeſem uyt, van mijn benouwde borſt.
Ay my! het is vergeefs, wat magh ick hier al klagen,
Sal ick dan om een Vrouw ſoo vele ſmerten dragen?
Die 'k niet behouden magh, ſy dreygen my den doodt
Indien ick met mijn Lans haer 't hert niet af en ſtoot.
Sy willen my van Rijck, Kroon, Scepter, Staf beroven,
Indien dit minne-vyer van my niet wort gedoven.
Soo ſal ick dan beſtaen de grootſte wreedigheyt,
Die 't minſte niet en paſt de Turckſche Majeſteyt.
Daerom wil ick Ireen, wiens ſchoone le'en ick prijſe,
Noch deſen dagh en nacht geveynſde liefd' bewijſen,
En doen haer meerder feeſt als ick oyt heb gedaen,
Op dat ſy niet en merckt wat wreedtheyt doet beſtaen.
De vrientſchap ſal haer dan 't vermoeden al benemen,
Als ſy die ſoet genucht ſal voor haer voelen ſwemen.
Tot meerder vrientſchap, ſal ick in haer Cabinet
Bereyden doen van ſpijs een koſtelijck bancquet;
En ſal naer hare min geveynſdelijck ſoo blaken,
Dat ſy niet weten ſal van waer my komt 't vermaken.
Ick ſal my veynſen of ick kranckt' voeld' in mijn le'en,
Van liefd' niet lijdelijck met jammerlijck geween.
Soo haeſt Aurora dan in 't Ooſt ſal zijn gereſen,
Soo ſal terſtondt van my haer ſchoonheyt zijn gepreſen,
Van 't lodderlijck geſicht; en bidden haer dat zy
Een goude kleet aen treckt, gewrocht op witte zy.
Dan moet 'k haer maken wijs, dat ick haer ſal gaen trouwe,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Voor Baſſas en Viſiers, juſt tot mijn echte vrouwe.
Dan ſalſ' haer çieren gaen met menigh fraey juweel,
Met reuck-werck op geſmeuckt van Muſcus en Cameel,
En ſwarte Sluyel ſal haer krulde blonde tuyten,
Beſtrengelt met gout-lindt, de ſilver huyf beſluyten;
En alle dit çieraet ſal in haer ſijn gedooft,
Soo haeſt haer blancken hals van 't ſwaert ſal ſijn onthooft.
Ick looper ſoo na toe, maer luttel ſal ſy dencken,
Dat ick mijn bloote klingh in 't bloedt van haer ſal drencken;
Wanneer de Son weer rijſt en 't morgen weſen ſal,
Binnen. Soo ſal Irena zijn in 't doode ziels getal.

Vertooningh.

Mahomet, vergeſelſchapt zijnde met bedrogh en geveynſtheydt, kuſt Irena, dewelcke by haer heeft de gerechtigheyt, en de onnooſelheyt. Ondertuſſchen moet dit naervolgende geſongen en geſpeelt worden van achter de gordijn.

1.

Mahomet vol vals bedrogh,
Die kuſt noch
Sijn Irena onbewogen,
En hy ſuyght, tot ſijn geniet,
Honighs vliet,
Uyt haer lieffelijcke oogen.

2.

Hy ombelſt haer met ſijn handt,
Om den brandt,
Van ſyn heete min te koelen:
Daer geveynſtheydt zit en knaeght,
En door graeght
Borſt en hert met vyerigh woelen.

3.

Maer de ſuycker ſoetighe'en
Van Ireen,
Worden op de blancke vlercken
Van d'onnooſelheydt geſchraeght,
Daer de Maeght,
Toont de roem van hare wercken.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

4.

En d'gerechtigheydt die ſit,
In het wit,
By Irena neer gedoken:
En ſy houdt noch in de vuyſt
Onbegruyſt,
Schael en ſwaert niet ſtuck gebroken.

Murat, Broſtolphe, Fladdo en Muſtapha.

Murat. Den tijdt die naket ſeer, en is by na verſchenen,
Dat men in 't 's Keyſers Hof ſal hooren klaegh'lijck ſtenen,
d'Janitſers garen ſich by Sint Sophia kerck,
De Spahien loopen al naer haer vergader perck;
De Stadt is op de been, men ſiet nu alle ſtraten
Van Spahien op gepropt Janitſerſe Soldaten.
Broſtolp. Dat 's waer, mijn bende volcx die ſtaet oock al gereet
Te trecken, alſmen haer maer doet de minſte weet.
Den Aga Capiteyn van al de Janitſaren,
Die ſtelt in order al d'ontellelijcke ſcharen,
Om naer de middagh noch tot Hof te trecken aen,
Daer hy d'Bouſtangi ſal tot huſpot ſtucken ſlaen:
Daer na de Edellien, en oock de Kamerlingen,
Soo datter nauw een menſch het leven ſal af-bringen.
Fladdo. Mijn volck is oock gereet, en ſitten al te Paerdt,
In 't volle Harrenas, met Piſtolet en Swaerdt
Gewapent en voorſien, het volck en ſal niet wijcken
Voor dat zy het Zerrail tot in den grondt doen ſtrijcken.
Maer laet ons eerſt den Prins eer men den ſtorm doet
Eens ſpreken, of hy wilt verand'ren ſijn gemoet,
En af ſtaen van de liefd' en min van ſijn Slavinne,
Op dat al 't volck hoort de neygingh van ſijn ſinne,
Dat niemandt namaels ſeydt, dat hy met wapen-kracht
Onſchuldigh ſonder ſchult van ons is omgebracht.
En hoort hy met aendacht naer onſer aller woorden,
Soo ſal men hem in 't Hof en niemanden vermoorden.
Maer ſtelen hem de hoer die hy bemindt ſoo dol,
Den Prins ſal zijn geruſt als hy vermiſt ſijn Snol.
Maer ſoo hy niet en hoort, en toont ſich niet geneygen,
Soo ſullen wy hem ſtracx met moort en doodts ramp dreygen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Broſtolp. Met dreygen niet alleen, maer ſlaen hem daed'lijck doode
Op dat hy van het rijck en Kroone ſy ontbloot.
Murat. Dat is mijn meyninge, dit moeten wy bedrijven,
Eer men de handen ſlaet den Keyſer te ontlijven.
Fladdo. Dit 's wonder wel bedacht, u oordeel is niet quaet,
Ick achtet oock te zijn den beſt' verſonnen raet.
Een werck aen te gaen van ſwaer gewichte ſtucken,
Moet wijſ'lijck zijn beleyt op dattet wel gelucke,
En niet loopt in bordel, 't geen voorſicht heeft geplant,
En ons alſoo verſtreck tot eeuwigh blaem en ſchandt,
Op dat de wraeck ſucht ons met d'ander Capiteynen
Nier ſelfs ſtelt op 't Schavot, Theatrum per Vileynen.
Broſtolp. Den aenſlagh is van ons met voorſicht overdocht,
En daerom moetſe zijn voorſichtigh uytgewrocht.
Voorſichtigheydt is daer het doel-wit van de ſake,
Men ſal door voorſicht' licht aen ſijnen wens geraken.
Murat. Daer is geen twijffel aen ſet ſorge aen d'een zy,
En denckt 't geen dient tot ſtut van onſe Monarchy.
Muſt. uyt Daer komt Muſtapha voort, al goelicxjens aenſtrijcken,
Hy heeft by avonteur ons ſchuylwijs gaen bekijcken,
Indien hy heeft gehoort den handel en 't beſluyt,
Soo ſal hy het verraet den Keyſer brengen uyt.
Muſtaph. Godt groet u al te ſaem, beroemde Capiteynen,
Wiens glans geen Chriſten-hont door wapens ſal verkleynen.
Murat. Wy dancken u Muſtaph, die mannelijcken roem
Is niet in ons ſoo groot wy zijn oock niet ſoo vroem.
Dien roem en paſt ons niet die g' ons ſoeckt toe te ſchrijven,
Fortuyn heeft ons gemoet die nimmer in gaen lijven.
Muſtaph. U daden zijn bekendt, ick ſwijgh u Oorloghs plicht,
Ick ſal mijn bootſchap doen 't geen my nu is bericht
Van Keyſer Mahomet, ons wettelijcken Heere.
Murat. Ey ſegh u bootſchap eens, wat 's Keyſerlijck begeeren?
Muſtaph. Dat ghy u alle dry ſult morgen om dees tijdt
Begeven naer 't Paleys, en Hoffelijcken krijt,
Om op de groote Zael den Keyſer op te paſſen,
Daer ſullen ſijn vergaert Viſieren ende Baſſen;
Daer ſal hy geven re'en van alle ſijn bedrijf,
En niemandt ſal naer huys ſich ſcheyen met gekijf.
Hy ſalſe al voldoen, dat niemandt meer ſal morren,
En geen Vaſſael en ſal den Prins meer tegen knorren.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Murat. Mustapha 't geen ghy seght, is 't waerheyt of is 't droom?
Brostolp. Dees tijdingh is ons al van herten willekoom.
Mustaph. 't Is waerheyt maer geen droom, want droomen zijn maer schimmen,
Die 's nachts met fantasy des menschen hert beklimmen
Met ys'lijck spokery, een slindend bytend' worm,
Die 't ongevoeligh lijf bestreven met een storm.
De slaep vol soete stilt, een beeldt dat noyt verwildert,
En daerom wort de doot al slapende geschildert.
De mensche in den slaep roert nauwelijcx zijn leen,
En leyt in 't loomigh bed onroerigh als een steen.
Gelijck een dooden romp is ziele loos gevonden
Soo waer heb ick u oock de waerheyt wit ontbonden.
Verwaer'loost niet 't gebodt van Keyser Mahomet,
Om morgen in dees tijdt te komen in 't Zalet.
Daer hy zijn maeltijdt houdt.
Murat. Wy sullen by hem wesen,
Soo haest de gulde Son is op de kim geresen,
En dat sy met ootmoedt van alderley gediert,
Wort aengebeden dat bene'en op d'af-grondt swiert,
En van 't gevogelt' oock, die 's morgens soet'lijck brommen,
En looven met gesanck de Son, die op geklommen
Is aen den Hemel hoogh, daer sy 't gequeel aenhoort,
En stouwt met soet genucht alsoo zijn Peerden voort.
Mustaph. Mijn bootschap is gedaen, die 'k met u heb gaen hand'len
Naer heylsaem groetenis moet ick weer heen gaen wand'len
Naer ander Capiteyns, geswollen vol van moet,
En bieden haer geluck en Keyserlijcken groet.
Murat. Den Hemel vol van Goon die wil u wel bewaren,
Mustaph Met Heyl'ge zegeningh u eeuwighlijcken sparen.
Amen. Brostolph' en Fladdo snort dit wonderlijck gehoor,
Niet vremt en ongemeen in u al ruyschend' oor?
Fladdo. 't Is my soo ongemeen en vreemd'lijck voor gestoven,
Dat ick 'et niet en kan met waerheydt recht geloven,
Hy die dry jaren lanck in slors'heyt heeft gedroomt,
Dat die van vuyligheydt nu gaef sou zijn ontzoomt,
En uyt sijn hert gebonst, de schichten van de minne,
Die hy tot locherich mergh heeft graegh gesopen inne.
Murat. Manhaften Capiteyn, dit kan wel wesen vast,
Dat hy op sijn Slavin soo veel niet meer en past,
En in haer minne lust niet meer en leydt gedoocken,

En

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

En heeft misschien den bandt van 't hert in stuck gebroken;
En mogelijck weer mint de goude vryigheydt,
Die voortijdts in sijn geest soo vast was in geheyt.

Fladdo. Ho! ho! ghy timmert al op losse Arents-vlercken,
Dat u verstandt niet kan dees valsche leugens mercken,
Die u Mustapha seyt, ick kan 't gelooven niet,
Dat van den Keyser oyt dees woorden zijn geschiet.
Mustapha is een Guyt, en slimmen leugens trecker,
Een g'leerde Courtizaen, een hoofschen panne-lecker,
Geslepen op 't vergift, dat men te hove suypt,
Den Norck heeft misschien ons eenigh quaedt gekuypt.

Murat. Heer Fladdo, g'looft dat niet, dat hy ons quaedt sal brouwen,
Men kost uyt sijn gesicht d'eenvoudigheyt aenschouwen,
Het wesen was te bleeck, 'teenvoudige gelaet
Betoonden dat in hem was geen geveynstheyt quaet.

Fladdo. Dit is 't geveynst tonneel van 's werelts Hypocrijten,
En daerom moet ick u dees fouten noch verwijten
Van u lichtloovigheyt.

Brostolp. Het konde wel soo zijn gelijck Heer Fladdo seyt,
Dat hy dit heeft gerockt tot ons verderff'lijckheyt.

Murat. Het konde wel soo zijn, maer noyt en sal 't soo wesen,
Dat in Mustaphas hert dees veynstheyt is geresen.
Hoe soud hy 't dorven doen aen ons des Keysers groet,
Met valsheyt en verraedt en goddeloos gemoet,
Voort, voort, ey! laet ons gaen, de Zon is 't eynd geloopen,
Des Aerdt-booms ronden kloot, en gaet sijn peerden doopen
In 't water van Neptuyn, en soeckt oock lavenis
In Amphitritis Rots aen Thetis Gouden disch,
Daer hy soo langh vertoeft tot dat Auroor doet deysen,
Den gulden trans des lochts in Proserpijns Paleysen,
Dan staet sy weder op uyt Gouden Ledikandt,
En kamer gepoleyst met steen van Diamant.

Brostolp. Wy volgen u op 't spoor, maer laet ons als de swijgers,
Vermanen aldereerst Soldaten ende krijgers,
En Ruyters dat sy niet het minst gewelt bestaen,
Te doen op 's Keysers Hof voor d'handel is gedaen
Van 't Keyserlijck gebodt, 't geen Mustaph heeft ontloken,
En op sijn suyver trouw tot ons heeft uyt gesproken,
Den Ruyterlijcken troep d'Janitserlijcke schaer,
En al wat haer aen kleeft die souden al te gaer,

In

Indien het niemandt wist, sich naer het Hof begeven,
Om 's Keysers Hof-gesin te rooven van het leven.

Fladdo. Noodtsaeck'lijckheydt, Brostolph, vereyst dan dat ick segh,
Het Keyserlijck bevel den krijghs-volck openlegh.
Dat sy het Harrenas en wapen tuygh uyt trecken,
Soo lanck tot dat ick haer een ander maar ontdecken.
Op dat verhindert wert het dreygende rumoer,
't Geen brandend dreyght het Hof en Keyserlijcken vloer.

Brostolp. Daer dient niet opgetoeft.

Murat. Wy sullen ondertusschen
Het ov'righ muytend' volck al vleyend' sachtjens sussen,
En morgen sullen wy malkand'ren al te mael
Gaen vinden, op het Hof en Keyserlijcke Zael.

Rey van Capiteynen.

1.

Onsen Keyser in de minne
Af-geslooft, van sijn Ireen,
Heeft verloren al syn sinne,
Door de tweede Griecx Heleen.

2.

En hy laet den handel varen
Van dit groote Keyserrijck,
Soo dat hy niet kan bedaren,
Voor dat hy seer minnelijck

3.

Kust haer handen, druckt haer leden,
Streelt, om-ermt haer dagh en nacht,
Met veel soete vriend'lijckheden,
Van een uytgetogen kracht.

4.

Hoe kan soo een slecht' Slavinne,
't Dunckt my, 't is een toover-kunst,
Sulcken Prins het hert verwinnen,
En besitten al sijn gunst.

5.

Dat hy 't vyer des krijghs gaet blusschen,
Van dien Triumphanten Godt,
Om het lieffelijcke kussen
Van Vulcanus bedgenot.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

6.

Welckers blosend' roode lippen,
(Als sy haren dauw uytgiet)
Suyght hy uyt die malsche slippen,
't Nectar dat hy dan geniet.

7.

Wie kan dit gewelt betoomen
Van dit zengend' vyer en vlam,
Van die vonckend' minne-stroomen,
Die Jupijn noyt wech en nam?

8.

Morgen sullen w' hem bewegen,
Als hy ons zijn liefd' vertelt,
Dat hy met sijn bloed'gen degen,
Breeckt het minnende geweldt.

Vijfde Handelingh.

Mustaph, Amurat, Murat, Brostolph, Fladdo, Mahomet, en Irena.

Mustaph. DEn Edeldom van 't Landt sal haest zijn in de Zalen
Van 't Keyserlijck verwulf, en Prinçelijck Portalen,
Daer ick schep mijn vermaeck, de stoelen zijn geset,
Daer yder rusten sal, tot Keyser Mahomet
Komt uyt sijn Cabinet en Kamer, vol van weelde,
Dan sal hy sijn Cap'teyns, en Vorsten uyt gaen beelde
De wil van sijn begeert, op dat een yder daer
Gehoorsaem 's Keysers stem en woort in 't openbaer.
Wat is dit voor gerommel, dat om de Zael komt swieren?
Na dat ick wel aenmerck 't zijn Bassas en Visieren,
Die komen op de Zael, met vele Capiteyns,
Die nimmer in den krijgh geweest zijn snoo Vileyns,
Om 't Keyserlijck gebodt des Prinçen te g'hoorsamen.
Soo komt den Edeldom en Heeren altesamen.
O Prinçe Amurat! ô Griecksen Beglerbey!
De Goden zijn met u en 't Vorstelijck geley,
Dat u zeegh pralend volght.
Amurat. Ick kom u te gemoeten,
En sal u uytten naem van al de Vorsten groeten.
Mustaph. U Hoogheydt set sich neer en rust op dit gestoelt,
Met al den Adeldom die om u leden woelt.

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

De Hopmans mogen ſtaen van d'Oorloghs daden ſnoeven,
Den Keyſer Mahomet en ſal niet langh vertoeven
Te komen op dees Zael, een gulden Pavellioen,
Daer ſal hy u de re'en verklaren van ſijn doen.

Murat. Broſtolph, ick wort geperſt, ick moet'et u uyt dond'ren,
Mijn geeſt en kan ſich niet genoeghſaem'lijck verwond'ren
Van 't Keyſerlijcke doen.

Broſtolp. Ick kan oock by mijn ſelf
Niet dencken, dat wy zijn geleydt in dit verwelf.

Murat. Miſſchien wilt hy een Feeſt bereyden ſijne Slaven,
Om mettet koele nat van Bacchus ons te laven.

Broſtolp. Neen, neen, gelooft het niet; indien 't was een bancquet,
Daer ſou een tafel zijn gedeckt in dit Zalet,
't Gereetſchap dat ontbreeckt.

Fladdo. Miſſchien wilt hy doen ſwieren
De wimpels, en Tropheen de Keyſerlijck banieren,
En trecken ſoo te velt, uyt rollen met gejuygh
De wagens en 't geſchut met al het wapen-tuygh,
Begerende van ons dat wy hem ſullen raden,
Waer dat hy toonen ſal de Blixems oorloghs daden,
Der Turckſche halve Maen.

Broſtolp. Neen, 't is nu al dry jaer,
Dat hy noyt heeft gedacht aen eenigh krijghs-gebaer,
Hy ſal het noch niet doen, hy leydt in min verſopen,
Het minnelijcke vyer is hem in 't hert geſlopen,
Sijn ziele die verteert, waer hy hem henen went,
En voelt hy nergens niet als quijningh en ellent.

Fladdo. 't Is buyten mijn verſtandt, ick kan het niet beoogen,
Wat oorſaeck dat den Prins en Keyſer heeft bewogen,
Dat wy hier zijn vergaert.

Broſtolp. Zijt daerom niet verſtoort;
Soo haeſt den Prins hier is ſal 't daed'lijck zijn gehoort,
Uyt 's Keyſers eygen mondt, de reden ſal hy ſeggen,
En met een ſoete tael de Vorſten open leggen:
Als hy trapt op 't Zalet, neemt ſoo langh doch gedult,
Met lijdtſaemheyt en hoop u, Helden, geeſt vervult.

Fladdo. Muſtaph, en weet ghy 't niet, ick ben in groot verlangen,
Waerom Prins Mahomet en Keyſer toeft ſoo lange.

Muſtaph. En zijt daerom niet bangh, ô braven Capiteyn!
Den Keyſer ſal hier ſtracx zijn midden op dit pleyn,

 Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Van dit verçiert Zalet, rijst op, daer komt hy pralen.

Mahomet en Irena uyt.

Het schijnt in dese Zael wel duysen toorssen stralen.

Amurat. O Goon! wat grooter glans beschijnt ons kranck gemoet!
Gekroont Lauwrieren hooft, Godt geef u sijnen groet.
Bralt Edellieden uyt, gevoet in stael en yser,
Een Liedjen, dat ter eer en roem van onsen Keyser
Verstreckt, en sijn Prinçes, de schoonste vander Aerdt,
Bekleedt in witte zy, veel duysent kroonen waerdt.

Rey van Edellieden.

Komt voor den dagh Vrouw Venus schoon,
Met Cupido u kleynen Soon,
Aenschouwt de schoonst' ter wereldt,
Soo heerelijck bepeerelt.

Een beeldt dat geen gelijck en heeft,
Van al het gene datter leeft,
Wiens geeluw blonde tuyten,
De strael der Sonne stuyten.

Wiens Voor-hooft als de silv're Maen,
Doet Juno trots met schaemte staen,
En Pallas moet oock wijcken,
Van schaemt en flauwt beswijcken.

Haer ooghjens als de wagens aß,
Van Phœbus, die bestraelt Parnaß,
En sont de blinckende Godinnen,
Een blijdtschap vreught in al haer sinnen.

Haer kaecxjens als het Vermillioen,
Dat al de Firmamenten broen,
Auroraes pronck moet schuyven,
En voor dat root verstuyven.

Haer mondt en lipjens van Coral,
Zijn als een Roselaren bal,
Behangen met de bladen,
Van Roosjens omgeladen.

Den

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Den hals van enckelen Albast,
Daer eenen peerel toer om past,
Kan prachtelijck braveren,
De witste Swaen haer veren.

De Marb're Berghjens van haer borst,
Die Heuveltjens zijn onbemorst,
Daer zijn twee kersse plecken,
Die't top der heuvels decken.

Die schoonigheydt houdt in bedwanck
Den Prins, van't Oost en d'onderganck,
Geseten op de wiecken
Van d'Adelaer van Griecken.

Geluck, geluck, en heylsaemheydt,
Zy Mahomet ons Prins bereydt,
Wy wenschen dat hy sweve,
Met haer in eeuwen leve.

Mustaph. Hoe vreeſ'lijck ſwieren hem in 't hooft ſijn klare blicken!
Hoe yſelijck ſijn geſicht! wie ſouder niet verſchricken?
Mahom. Naer dat ick heb verſtaen, ghy lieden murmureert,
Om dat ick door de ſchicht van liefde ben verheert;
Verwonnen door de ſchoont' getrocken in benouwen,
Door ſterck en heete min van deſe Grieckſe Vrouwe.
Soo dat ick dagh noch nacht geen ruſte vinden kan,
Voor dat ick haer omhels in 't pluymigh bed-geſpan,
Op 't gouden Ledikant geweven en geſponnen,
Van gulde zy de draen, geverwt met roode ſonnen.
Ick weet niemandt van u in liefde ſoo verkout,
Dat hy verſmaden ſou, al waer hy noch ſoo out,
Sulck treffelijcken beeldt, hy ſou gedurigh ſwerven,
Om haer vergode le'en, een dropjen te verwerven
Van hare ſoete gunſt, dat ſou ſijn doel-wit zijn,
Eer hy verlaten ſou dien heerelijcken ſchijn,
Wat dunckt u Lie'n daer af? en blijft niet ingebreken,
U meyningh bars en ſtout vrymoedigh uyt te ſpreken.
Amurat. Verwonderingh die heeft, ô groote Majeſteyt!
Ons herſſens omgeroert; wie kan de heerlijckheyt

 Van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Van ſulcken Paragon naer vollen eyſch verheffen?
Die 't hert uws Majeſteyts met liefd' heeſt konnen treffen.
Te recht hebt ghyſe lief, met recht ghy oock verſlijdt,
By 't wel gemaeckte lijf en ſchoont' u gulden tijdt.

Mahom. Daer kan ter wereldt niet en nergens zijn gevonden,
Een ſaeck die my geboeyt ſou houden en gebonden
Met ketens alſoo vaſt, dat ick vergeten ſou
Mijn Ouders hoogen roem, om 't minnen van een Vrouw.
De vromigheydt en gloor van d'oude Ottemannen
Die hebben liefdens gloet uyt hert en ziel verbannen;
Die ſtaen ſoo vaſt gedruckt geanckert in mijn ſchoot,
Geen dingh ſal my die doen vergeten dan de doodt.
Dit toon ick voor u al, * ſiet of ick ben verlegen,
Dit ſtale Swaert heeft haer den hals nu door-geregen,
Daer is 't bebloede hooft, en ſchrickt niet van dit feyt,
De ſchoonſte Vrouw is van my doodt ter aerdt geleydt.
Ey! ſiet nu jonck en oudt en friſſche Jongelingen,
Of uwen Keyſer nu ſijn luſt niet kan bedwingen,
En dooden met ſijn handt, alleen tot u gerief,
Sijn Bruydt, ſijn Keyſerin, en lanck verkoren Lief?
Komt volght my al te ſaem, ick ben geheel verbolgen,
En ſtildt mijn toornigheydt en gramſchap fel.

** Hy houwt haer 't hooft af.*

Amurat. Wy volgen.

Mahom. Met open Oorelogh wil ick nu weerden Chriſt
Beſtryen, welckers Landt tweedrachtigh ſwemt in twiſt,
En ſal den Hunniaedt, den Velt-Heer van d'Hongaren,
Verſlaen door vromigheydt en moet mijns Janitſaren.
Al heeft de wapen-kracht ſijn daden hoogh verbreydt,
Sijn faem ſal in den ſtrijdt van my zijn neer geleydt.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
448 J 102